

EBA/GL/2017/06

20/09/2017

Smernice

za upravljanje kreditnega tveganja in
obračunavanje pričakovanih kreditnih
izgub v kreditnih institucijah

1. Obveznosti glede skladnosti in poročanja

Vloga teh smernic

1. Dokument vsebuje smernice, izdane v skladu s členom 16 Uredbe (EU) št. 1093/2010¹. V skladu s členom 16(3) Uredbe (EU) št. 1093/2010 si morajo pristojni organi in finančne institucije na vsak način prizadevati za upoštevanje smernic.
2. V smernicah je predstavljeno stališče organa EBA o ustreznih nadzorniških praksah v Evropskem sistemu finančnega nadzora in o tem, kako bi bilo treba zakonodajo Unije uporabljati na določenem področju. Pristojni organi iz člena 4(2) Uredbe (EU) št. 1093/2010, za katere smernice veljajo, bi jih morali upoštevati tako, da jih ustrezno vključijo v svoje prakse (npr. s spremembo svojega pravnega okvira ali nadzorniških postopkov), tudi če so smernice namenjene predvsem institucijam.

Dolžnost poročanja

3. Pristojni organi morajo v skladu s členom 16(3) Uredbe (EU) št. 1093/2010 do 20.11.2017 organ EBA uradno obvestiti, ali ravnajo oziroma ali nameravajo ravnati v skladu s temi smernicami, ali pa mu sporočiti razloge za njihovo neupoštevanje. Če pristojni organi do tega roka ne bodo poslali uradnega obvestila, bo organ EBA štel, da jih ne upoštevajo. Uradna obvestila je treba poslati na obrazcu, ki je na voljo na spletni strani organa EBA, na elektronski naslov compliance@eba.europa.eu z navedbo sklica „EBA/GL/2017/06“. Predložiti jih morajo osebe, ki so pooblaščenice za poročanje o skladnosti v imenu svojih pristojnih organov. Organu EBA je treba sporočiti tudi vsako spremembo stanja glede upoštevanja smernic.
4. Uradna obvestila bodo v skladu s členom 16(3) objavljena na spletni strani organa EBA.

¹ Uredba (EU) št. 1093/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski bančni organ) in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/78/ES (UL L 331, 15.12.2010, str. 12).

2. Vsebina, področje uporabe, naslovniki in opredelitve pojmov

Vsebina

5. V teh smernicah so določene dobre prakse upravljanja kreditnega tveganja za kreditne institucije, povezane z izvajanjem in stalno uporabo računovodskih okvirov za pričakovane kreditne izgube.
6. Poleg tega te smernice vsebujejo navodila za pristojne organe v zvezi z ocenjevanjem učinkovitosti praks, politik, procesov in postopkov za upravljanje kreditnega tveganja, ki jih uporabljajo kreditne institucije in vplivajo na stopnje popravkov vrednosti.

Področje uporabe

7. Te smernice se uporabljajo v zvezi s tistimi praksami kreditnih institucij pri upravljanju tveganj, ki vplivajo na oceno kreditnega tveganja ter merjenje pričakovanih kreditnih izgub zaradi izpostavljenosti iz naslova kreditov in popravkov vrednosti na podlagi veljavnega računovodskega okvira. Te smernice se uporabljajo tudi, ko se knjigovodska vrednost izpostavljenosti iz naslova kreditov zmanjša neposredno brez uporabe konta popravka vrednosti, če to dovoljuje veljavni računovodski okvir. Te smernice ne vsebujejo dodatnih zahtev v zvezi z določanjem pričakovane izgube za namene regulativnega kapitala.
8. Te smernice temeljijo na členu 74 Direktive 2013/36/EU², v katerem je navedeno, da morajo institucije imeti primerne mehanizme notranjih kontrol, vključno z zanesljivimi administrativnimi in računovodskimi postopki, ki so skladni s preudarnim in učinkovitim upravljanjem tveganja in ga tudi spodbujajo, ter na členu 79(b) in (c) navedene direktive, v katerem je navedeno, da morajo pristojni organi zagotoviti, da institucije razpolagajo z notranjimi metodologijami, na podlagi katerih lahko ocenijo kreditno tveganje zaradi izpostavljenosti posameznim dolžnikom in kreditno tveganje na ravni portfelja, ter učinkovitimi sistemi za stalno upravljanje in spremljanje različnih portfeljev in izpostavljenosti, občutljivih na kreditno tveganje, vključno z ugotavljanjem in upravljanjem problematičnih kreditov ter ustreznim oblikovanjem popravkov vrednosti in rezervacij. Poleg tega je v členu 88(1)(b) Direktive 2013/36/EU določeno načelo, da mora „upravljalni organ [...] zagotavljati celovitost sistemov računovodskega in finančnega poročanja, vključno s finančnim in operativnim nadzorom ter skladnostjo z zakonodajo in relevantnimi standardi“. Nazadnje, pristojni organi lahko v skladu s členom 104(1) Direktive 2013/36/EU sprejmejo nadzorniške

² Direktiva 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (UL L 176, 27.6.2013, str. 338).

ukrepe, pri čemer lahko med drugim zahtevajo, da kreditne institucije okrepijo ureditve, procese, mehanizme in strategije, ki se izvajajo v skladu s členoma 73 in 74 (člen 104(1)(b)), ali da uporabijo posebno politiko oblikovanja oslabitev in rezervacij ali obravnavo sredstev z vidika kapitalskih zahtev (člen 104(1)(d)).

9. Smernice iz oddelka 4.3 se uporabljajo samo v zvezi s kreditnimi institucijami, ki svoje računovodske izkaze pripravijo v skladu z mednarodnimi standardi računovodskega poročanja³ (v nadaljnjem besedilu: MSRP), sprejetimi v skladu z Uredbo (ES) št. 1606/2002³, in za katere se uporablja MSRP 9 – *Finančni instrumenti* (v nadaljnjem besedilu: MSRP 9).
10. V zvezi s kreditnimi institucijami, za katere se ne uporabljajo računovodski okviri za pričakovane kreditne izgube, bi morali pristojni organi proučiti možnost uporabe ustreznih vidikov teh smernic v zvezi s praksami upravljanja kreditnega tveganja v okviru veljavnega računovodskega okvira, kolikor je ustrezno.
11. Pristojni organi bi morali zagotoviti, da kreditne institucije upoštevajo te smernice na posamični, konsolidirani in subkonsolidirani podlagi v skladu s členom 109 Direktive 2013/36/EU.
12. Smernice iz oddelka 4.4 bi se morale obravnavati kot smernice, s katerimi se dopolnjuje in podrobneje določa proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja iz člena 97 in člena 107(1)(a) Direktive 2013/36/EU, zlasti v zvezi z oceno upravljanja in kontrole kreditnega tveganja ter obračunavanjem pričakovanih kreditnih izgub. Pristojni organi bi torej morali upoštevati smernice iz oddelka 4.4 v skladu s smernicami EBA o skupnih postopkih in metodologijah za proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (SREP)⁴.

Naslovniki

13. Te smernice so namenjene pristojnim organom, kot so opredeljeni v točki (i) člena 4(2) Uredbe (EU) št. 1093/2010.
14. Smernice iz oddelkov 4.1, 4.2 in 4.3 so namenjene tudi kreditnim institucijam, kot so opredeljene v členu 4(1)(1) Uredbe (EU) št. 575/2013⁵.

³ Uredba (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. julija 2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov (UL L 243, 11.9.2002, str. 1).

⁴ EBA/GL/2014/13.

⁵ Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL L 176, 27.6.2013, str. 1–337).

Opredelitve pojmov

15. Če ni določeno drugače, imajo izrazi v teh smernicah enak pomen kot izrazi, uporabljeni in opredeljeni v Direktivi 2013/36/EU, Uredbi (EU) št. 575/2013 in MSRP 9. Poleg tega se v teh smernicah uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

Popravki vrednosti	Pomeni stanje popravkov vrednosti in rezervacij za izgube, nastale pri izpostavljenostih iz naslova kreditov, ki je pripoznano v bilanci stanja kreditne institucije v skladu z veljavnim računovodskim okvirom.
Izpostavljenosti iz naslova kreditov	Pomeni kredite, prevzete obveznosti iz kreditov in pogodbe o finančnem poročstvu, za katere se uporablja okvir za pričakovane kreditne izgube ⁶ .
Začasne prilagoditve popravka vrednosti	Pomeni prilagoditve popravka vrednosti za upoštevanje okoliščin, v katerih postane očitno, da obstoječi ali pričakovani dejavniki tveganja niso bili upoštevani pri procesih razvrščanja in modeliranja kreditnega tveganja na datum poročanja.

⁶ Področje uporabe smernic EBA je lahko drugačno od področja uporabe zahtev glede oslabitev na podlagi veljavnega računovodskega okvira. Na primer področje uporabe smernic EBA je ožje od področja uporabe na podlagi MSRP 9.

3. Izvajanje

Datum začetka uporabe

16. Te smernice bi se morale izvajati od začetka prvega obračunskega obdobja, ki se začne 1. januarja 2018 ali pozneje.

4. Smernice za prakse upravljanja kreditnega tveganja in obračunavanje pričakovanih kreditnih izgub

4.1 Splošne določbe

4.1.1 Uporaba načel sorazmernosti, pomembnosti in simetrije

17. Kreditne institucije bi morale upoštevati te smernice na način, ki ustreza njihovi velikosti in notranji organizaciji ter naravi, obsegu in zapletenosti njihovih dejavnosti in portfeljev, na splošno pa tudi vsem ustreznim dejstvom in okoliščinam posamezne kreditne institucije (in skupine, ki ji pripada (če obstaja)). Uporaba ustrezno načrtovanih sorazmernih pristopov ne bi smela ogroziti visokokakovostnega izvajanja računovodskih okvirov za pričakovane kreditne izgube.
18. Kreditne institucije bi morale vedno ustrezno upoštevati uporabo načela pomembnosti. Vendar se posamezne izpostavljenosti ali portfelji zaradi tega ne bi smeli obravnavati kot nepomembni, če kumulativno predstavljajo pomembno izpostavljenost kreditne institucije. Poleg tega se pomembnost ne bi smela presojati zgolj na podlagi morebitnega učinka na izkaz poslovnega izida na datum poročanja. Na primer veliki portfelji izpostavljenosti iz naslova kreditov, kot so hipoteke na nepremičnine, se praviloma obravnavajo kot pomembni, tudi če so zelo dobro zavarovani.
19. Pri odločitvah glede upoštevanja sorazmernosti ali pomembnosti pri načrtovanju in izvajanju metodologije za ugotavljanje pričakovanih kreditnih izgub je pomembno, da se prepreči pristranskost.
20. S pravočasnim zaznavanjem poslabšanja kreditne kakovosti in pripoznavanjem popravkov vrednosti se ne bi smelo odlašati, ne glede na to, da so računovodski okviri za pričakovane kreditne izgube simetrični v smislu, da je treba vsako nadaljnje poslabšanje ali izboljšanje profila kreditnega tveganja dolžnika upoštevati pri merjenju popravkov vrednosti.

4.1.2 Upoštevanje primernih in dokazljivih informacij

21. Kreditne institucije bi morale pri uporabi računovodskih modelov za pričakovane kreditne izgube upoštevati širok nabor informacij. Informacije, ki se upoštevajo, bi morale biti ustrezne za oceno kreditnega tveganja in merjenje pričakovanih kreditnih izgub za posamezno ocenjevano izpostavljenost iz naslova kreditov, vključevati pa bi morale pretekle dogodke, trenutne razmere in napovedi prihodnjih gospodarskih razmer. Poleg tega bi morale biti informacije, ki se dejansko vključijo v oceno kreditnega tveganja in merjenje pričakovanih kreditnih izgub, primerne in dokazljive. Kreditne institucije bi morale pri določanju nabora

ustreznih informacij, in pri presojanju, ali se te štejejo za primerne in dokazljive, uporabiti svojo bonitetno presojo na podlagi izkušenj. Primerne in dokazljive informacij bi morale temeljiti na ustreznih dejstvih in razumni presoji.

4.1.3 Upoštevanje informacij, usmerjenih v prihodnost

22. Da bi zagotovile pravočasno pripoznanje kreditnih izgub, bi morale kreditne institucije upoštevati informacije, usmerjene v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki. Kreditne institucije bi morale pri obravnavi informacij, usmerjenih v prihodnost, uporabiti razumno presojo, skladno s splošno sprejetimi metodami za ekonomsko analizo in napovedovanje ter podprto z zadostnim naborom podatkov.
23. Kreditne institucije bi morale biti sposobne predstaviti, kako so v procesu ocenjevanja in merjenja pričakovanih kreditnih izgub upoštevale ustrezne, primerne in dokazljive informacij. Pri obravnavi prihodnjih scenarijev bi morale uporabiti svojo bonitetno presojo na podlagi izkušenj, poleg tega pa bi morale upoštevati morebitne posledice dogodkov, če se ti zgodijo ali ne zgodijo, ter nastali učinek na merjenje pričakovanih kreditnih izgub. Informacije se ne bi smele izključiti iz tega procesa zgolj zato, ker je verjetnost nekega dogodka mala ali ker je njegov vpliv na kreditno tveganje ali znesek pričakovanih kreditnih izgub negotov. V nekaterih okoliščinah ustrezne informacije za oceno in merjenje kreditnega tveganja morda niso primerne in dokazljive, zato bi jih bilo treba izključiti iz procesa ocenjevanja in merjenja pričakovanih kreditnih izgub. Glede na to, da so take okoliščine po naravi izjemne, bi morale kreditne institucije predložiti jasno dokumentirano in trdno utemeljitev za neupoštevanje teh informacij.
24. Uporabljene informacije vključujejo nepristransko proučitev ustreznih dejavnikov ter njihovega vpliva na kreditno sposobnost in izpade denarnih tokov. Ustrezni dejavniki vključujejo tiste, ki so neločljivo povezani z banko in njenim poslovanjem ali izhajajo iz zunanjih pogojev.

4.2 Načela v zvezi s praksami upravljanja kreditnega tveganja in obračunavanjem pričakovanih kreditnih izgub

4.2.1 Načelo 1 – pristojnosti upravljalnega organa in višjega vodstva

Upravljalni organ⁷ in višje vodstvo kreditne institucije sta pristojna za zagotavljanje, da ima kreditna institucija primerne prakse upravljanja kreditnega tveganja, vključno z učinkovitim sistemom notranjih kontrol, za stalno določanje ustreznih popravkov vrednosti v skladu z določenimi politikami in postopki kreditne institucije, veljavnim računovodskim okvirom in ustreznimi nadzorniškimi smernicami.

⁷ V različnih državah članicah EU so strukture upravljalnih organov različne. V nekaterih državah članicah je običajna enotirna struktura, tj. nadzorniško in upravljalno funkcijo upravljalnega organa opravlja en organ. V drugih državah članicah pa je običajna dvotirna struktura, kar pomeni, da sta ustanovljena dva neodvisna organa, pri čemer eden opravlja funkcijo upravljanja, drugi pa to funkcijo nadzira.

25. Upravljalni organ kreditne institucije bi moral biti pristojen za odobritev in redno pregledovanje strategije kreditne institucije za upravljanje kreditnega tveganja ter njenih glavnih politik in procesov za opredelitev, merjenje, ovrednotenje, spremljanje, sporočanje in zmanjšanje kreditnega tveganja v skladu z odobreno nagnjenostjo k prevzemanju tveganja, ki jo določi upravljalni organ. Poleg tega bi moral upravljalni organ kreditne institucije zahtevati, da višje vodstvo sprejme in upošteva dobre prakse preverjanja kreditne sposobnosti, da se omeji tveganje, ki ga izpostavljenosti iz naslova kreditov predstavljajo za vlagatelje in na splošno za finančno stabilnost.⁸

26. Upravljalni organ bi moral za izpolnitev teh pristojnosti višjemu vodstvu dati navodila za:

- a. razvoj in ohranjanje ustreznih procesov, ki bi se morali uporabljati sistematično in dosledno, da se določijo ustrezni popravki vrednosti v skladu z veljavnim računovodskim okvirom;
- b. vzpostavitev in izvedbo učinkovitega sistema notranjih kontrol za oceno in merjenje kreditnega tveganja; redno poročanje o rezultatih procesov ocenjevanja in merjenja kreditnega tveganja, vključno z ocenami popravkov vrednosti za pričakovane kreditne izgube;
- c. vzpostavitev, izvedbo in po potrebi posodobitev primernih politik in postopkov za notranje obveščanje vsega ustreznega osebja o procesu ocenjevanja in merjenja kreditnega tveganja, zlasti osebja, vključenega v ta proces.

Višje vodstvo bi moralo biti pristojno za izvajanje strategije na področju kreditnega tveganja, ki jo odobri upravljalni organ, ter načrtovanje navedenih politik in procesov.

27. Učinkovit sistem notranjih kontrol za oceno in merjenje kreditnega tveganja bi moral vključevati:

- a. ukrepe za zagotovitev skladnosti z veljavnimi zakoni, predpisi, notranjimi politikami in postopki;
- b. ukrepe za zagotovitev nadzora nad celovitostjo informacij, ki se uporabijo, in razumno zagotovitev, da so popravki vrednosti, izkazani v računovodskih izkazih kreditne institucije in poročilih, predloženih pristojnemu organu, pripravljeni v skladu z veljavnim računovodskim okvirom in ustreznimi nadzorniškimi zahtevami;

⁸ Odbor za finančno stabilnost je aprila 2012 objavil načela na področju dobrih praks pri sklepanju stanovanjskih hipotekarnih posojil, katerih namen je jurisdikcijam zagotoviti okvir za določitev minimalnih sprejemljivih standardov preverjanja kreditne sposobnosti za izpostavljenosti iz naslova kreditov za nepremičnine, ki so na voljo na spletnem naslovu www.financialstabilityboard.org/publications/r_120418.pdf. EBA je objavil smernice o oceni kreditne sposobnosti (EBA/GL/2015/11), ki so usklajene z načeli Odbora za finančno stabilnost in zajemajo nekatera od njih.

- c. ustrezno opredeljene procese ocenjevanja in merjenja kreditnega tveganja, ki so neodvisni od funkcije odobravanja kreditov (vendar jo ustrezno upoštevajo) in vključujejo:
- i. učinkovit bonitetni sistem, ki se dosledno uporablja in s katerim se bonitetni razredi natančno razlikujejo glede na značilnosti kreditnega tveganja, pravočasno ugotovijo spremembe kreditnega tveganja in spodbudijo ustrezni ukrepi;
 - ii. učinkovit proces za zagotovitev, da se pri ocenjevanju kreditnega tveganja in merjenju pričakovanih kreditnih izgub ustrezno upoštevajo vse relevantne, primerne in dokazljive informacije, vključno z informacijami, usmerjenimi v prihodnost. To vključuje pripravo ustreznih poročil, opredelitev podrobnosti glede opravljanja pregledov ter opredelitev in opis vlog in nalog vključenega osebja;
 - iii. politiko ocenjevanja, s katero se zagotovi, da se merjenje pričakovanih kreditnih izgub opravi na ravni posamezne izpostavljenosti iz naslova kreditov, pa tudi na skupni ravni portfelja, če je to potrebno za ustrezno merjenje pričakovanih kreditnih izgub v skladu z veljavnim računovodskim okvirom, in sicer z združevanjem izpostavljenosti na podlagi opredeljenih skupnih značilnosti kreditnega tveganja;
 - iv. učinkovit proces validacije modela za zagotovitev, da se lahko z modeli ocenjevanja in merjenja kreditnega tveganja stalno pripravljajo točne, dosledne in nepristranske napovedne ocene. To vključuje določitev politik in postopkov, v okviru katerih se določijo struktura odgovornosti in poročanja za proces validacije modela, notranja pravila za oceno in potrjevanje sprememb modelov ter poročanje o rezultatu validacije modela;
 - v. jasno uradno komuniciranje med osebjem kreditne institucije, pristojnim za kreditno tveganje, osebjem za finančno poročanje, višjim vodstvom, upravljalnim organom in drugimi, ki sodelujejo pri procesih ocenjevanja kreditnega tveganja in merjenja pričakovanih kreditnih izgub, ter njihovo usklajevanje. To bi moralo biti podprto s pisnimi politikami in postopki, poročili o upravljanju in zapisniki vključenih odborov, kot npr. odbori upravljalnega organa višjega vodstva, ter
- d. funkcijo notranje revizije⁹, ki:
- i. neodvisno ocenjuje učinkovitost sistemov in procesov kreditne institucije za ocenjevanje in merjenje kreditnega tveganja, vključno s sistemom za razvrščanje kreditnega tveganja, ter
 - ii. pripravlja priporočila za obravnavo vseh morebitnih pomanjkljivosti, ugotovljenih pri tej oceni.

⁹ Člen 74 Direktive 2013/36/EU in Smernice organa EBA o notranjem upravljanju (GL 44).

4.2.2 Načelo 2 – dobre metodologije na področju pričakovanih kreditnih izgub

Kreditne institucije bi morale sprejeti, dokumentirati in upoštevati politike, ki vključujejo dobre metodologije, postopke in kontrole za oceno in merjenje kreditnega tveganja za vse izpostavljenosti iz naslova kreditov. Merjenje popravkov vrednosti bi moralo temeljiti na teh metodologijah ter zagotoviti ustrezno in pravočasno pripoznanje pričakovanih kreditnih izgub v skladu z veljavnim računovodskim okvirom.

28. Proces ocenjevanja in merjenja kreditnega tveganja bi moral zagotoviti ustrezne informacije za presoje na podlagi izkušenj s strani višjega vodstva v zvezi s kreditnim tveganjem izpostavljenosti iz naslova kreditov in povezano oceno pričakovanih kreditnih izgub.
29. Kreditne institucije bi morale pri odločitvah, ali se lahko posojilo odobri, kdaj in pod kakšnimi pogoji, pri spremljanju kreditnega tveganja ter pri merjenju popravkov vrednosti za računovodske namene in za kapitalsko ustreznost v največji možni meri uporabiti in povezati procese, sisteme, orodja in podatke, ki se redno uporabljajo v kreditni instituciji.
30. Metodologije kreditne institucije na področju popravkov vrednosti bi morale zajemati jasno opredelitev ključnih pojmov v zvezi z ocenjevanjem kreditnega tveganja in merjenjem pričakovanih kreditnih izgub (kot so stopnje izgube in prehajanja med bonitetnimi razredi, škodni dogodki in neplačilo). Kadar se na različnih funkcionalnih področjih (kot so računovodstvo, kapitalna ustreznost in upravljanje kreditnega tveganja) uporabljajo različni pojmi, informacije ali predpostavke, morajo biti osnove za te razlike dokumentirane in odobrene s strani višjega vodstva. Informacije in predpostavke, ki se uporabijo za ocene pričakovanih kreditnih izgub, bi bilo treba pregledati in posodobiti v skladu z veljavnim računovodskim okvirom.
31. Kreditne institucije bi morale vzpostaviti primerne procese in sisteme za ustrezno opredelitev, merjenje, oceno, spremljanje, sporočanje in zmanjševanje stopnje kreditnega tveganja. Pri prehodu na model obračunavanja pričakovanih kreditnih izgub bi bilo treba obstoječe procese in sisteme oceniti in po potrebi spremeniti, da se pridobijo in analizirajo ustrezne informacije, ki vplivajo na oceno kreditnega tveganja in merjenje pričakovanih kreditnih izgub.
32. Kreditne institucije bi morale sprejeti in upoštevati pisne politike in postopke, s katerimi se podrobno določijo sistemi in kontrole kreditnega tveganja, ki jih uporabljajo pri svojih metodologijah v zvezi s kreditnim tveganjem, ter posamezne vloge in naloge upravljalnega organa in višjega vodstva kreditne institucije.
33. Dobre metodologije za oceno kreditnega tveganja in merjenje stopnje popravkov vrednosti (glede na vrsto izpostavljenosti, na primer do majhnih dolžnikov ali velikih institucionalnih strank) bi morale zlasti:
 - a. vključevati zanesljiv postopek, s katerim lahko kreditna institucija opredeli stopnjo, naravo in spodbujevalne dejavnike kreditnega tveganja ob začetnem pripoznanju izpostavljenosti iz

naslova kreditov, da zagotovi, da se lahko ugotovijo in količinsko opredelijo poznejše spremembe kreditnega tveganja;

- b. vključevati merila za ustrezno upoštevanje vpliva informacij, usmerjenih v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki. Kreditna institucija bi morala biti sposobna dokazati, da se je ta vpliv upošteval ne glede na to, ali se ocena kreditnega tveganja opravi na skupni ali posamični podlagi, in sicer z namenom preprečevanja odloga pri pripoznanju pričakovanih kreditnih izgub. Na podlagi takih meril bi se morali opredeliti dejavniki, ki vplivajo na odplačilo, pri čemer so povezani bodisi s spodbudami, voljo ali sposobnostjo kreditojemalca, da izpolni pogodbene obveznosti, bodisi s pogoji izpostavljenosti iz naslova kreditov. Upoštevani ekonomski dejavniki (kot so stopnje brezposelnosti ali zasedenosti) bi morali biti relevantni za oceno ter se glede na okoliščine nanašati na mednarodno, nacionalno, regionalno ali lokalno raven;
- c. v primeru izpostavljenosti, ki se ocenijo na skupni podlagi, vključevati opis osnove za združevanje portfeljev izpostavljenosti s skupnimi značilnostmi kreditnega tveganja v skupine;
- d. vključevati opredelitev in dokumentiranje metod ocenjevanja in merjenja pričakovanih kreditnih izgub (kot je metoda stopnje izgub, metoda verjetnosti neplačila (PD)/izgube ob neplačilu (LGD) ali druga metoda), ki se uporabijo za vsako izpostavljenost ali portfelj;
- e. vključevati navedbo razlogov za ustreznost izbrane metode, zlasti če se za različne portfelje in vrste posameznih izpostavljenosti uporabijo različne metode merjenja pričakovanih kreditnih izgub. Kreditne institucije bi morale biti sposobne pristojnim organom utemeljiti vsako morebitno spremembo pristopa k merjenju (na primer prehod z metode stopnje izgube na metodo PD/LGD) in pojasniti kvantitativne učinke teh sprememb;
- f. vključevati dokumentiranje:
 - i. vhodnih podatkov, podatkov in predpostavk, uporabljenih pri procesu ocenjevanja popravkov vrednosti, kot so pretekle stopnje izgub, ocene PD/LGD in ekonomske napovedi;
 - ii. načina določitve trajanja izpostavljenosti ali portfelja (vključno z načinom upoštevanja pričakovanih predčasnih plačil in neplačil);
 - iii. obdobja, v zvezi s katerim se ocenijo podatki o preteklih izgubah;
 - iv. vseh morebitnih prilagoditev, potrebnih za oceno pričakovanih kreditnih izgub v skladu z veljavnim računovodskim okvirom. Na primer, če so tekoče in napovedane gospodarske razmere drugačne od razmer v obdobju, za katerega se ocenijo pretekli podatki, so potrebne prilagoditve, ki so glede usmeritve skladne s tistimi razlikami. Poleg tega je kreditna institucija v analiziranem preteklem obdobju morda imela zgolj male dejanske izgube ali pa jih sploh ni imela; vendar so lahko tekoče ali prihodnje

razmere drugačne od razmer v preteklem obdobju, vpliv teh sprememb na pričakovane kreditne izgube pa bi bilo treba oceniti in izmeriti;

- g. vključevati proces za oceno ustreznosti pomembnih vhodnih podatkov in predpostavk pri izbrani metodi merjenja pričakovanih kreditnih izgub. Na splošno bi morala biti osnova za vhodne podatke in predpostavke, uporabljene pri procesu ocenjevanja popravkov vrednosti, dosledna v vseh obdobjih. Če bi se vhodni podatki in predpostavke ali osnove zanje spremenile, bi bilo treba te spremembe utemeljiti;
- h. opredeliti situacije, ki praviloma vodijo do sprememb metod, vhodnih podatkov ali predpostavk za merjenje pričakovanih kreditnih izgub med posameznima obdobjema (kreditna institucija lahko na primer navede, da se posojilo, ki je bilo prej ocenjeno na skupni podlagi z uporabo metode PD/LGD, po prejemu novih posebnih informacij o kreditojemalcu, kot je podatek o izgubi zaposlitve, izvzame in oceni na posamični podlagi z uporabo metode diskontiranih denarnih tokov);
- i. upoštevati ustrezne notranje in zunanje dejavnike, ki lahko vplivajo na ocene pričakovanih kreditnih izgub, kot so kreditni standardi v procesu odobravanja kreditov, ter spremembe panožnih, geografskih, gospodarskih in političnih dejavnikov;
- j. obravnavati, kako se določijo ocene pričakovanih kreditnih izgub (na primer analiza preteklih stopenj izgube ali prehajanja med bonitetnimi razredi kot izhodiščna točka, prilagojena za informacije o tekočih in pričakovanih razmerah). Kreditna institucija bi morala pri oceni pričakovanih kreditnih izgub nepristransko obravnavati negotovost in tveganja pri svojih posojilnih dejavnostih;
- k. opredeliti dejavnike, ki se upoštevajo pri določitvi ustreznih preteklih obdobj, za katera se ocenijo podatki o preteklih izgubah. Kreditna institucija bi morala hraniti zadostne podatke o preteklih izgubah, da bi lahko zagotovila smiselno analizo svojih preteklih kreditnih izgub, ki bi jo uporabila kot izhodiščno točko pri oceni stopnje popravkov vrednosti na skupni ali posamični podlagi;
- l. določiti stopnjo vpliva vrednosti zavarovanja in drugih instrumentov za zmanjšanje kreditnega tveganja na pričakovane kreditne izgube;
- m. vključevati opis politik in postopkov kreditne institucije v zvezi z odpisi in izterjavami;
- n. zahtevati, da analize, ocene, preglede in druge naloge/procese, ki pomenijo vhodne podatke za proces ocenjevanja in merjenja kreditnega tveganja ali njegove rezultate, opravi pristojno in dobro usposobljeno osebje ter potrdi osebje, ki je neodvisno od posojilnih dejavnosti kreditne institucije. Te vhodne podatke za te funkcije in njihove rezultate bi bilo treba ustrezno dokumentirati, dokumentacija pa bi morala vključevati jasna pojasnila za podporo analizam, ocenam in pregledom;

- o. vključevati dokumentiranje metod, uporabljenih za validacijo modelov za merjenje pričakovanih kreditnih izgub (na primer testiranje za nazaj);
 - p. zagotoviti, da ocene pričakovanih kreditnih izgub ustrezno vključujejo informacije, usmerjene v prihodnost, (vključno z makroekonomskimi dejavniki), ki se niso upoštevale že pri popravkih vrednosti, izmerjenih na podlagi posamezne izpostavljenosti. V zvezi s tem je morda potrebno, da vodstvo na podlagi svoje bonitetne presoje na podlagi izkušenj obravnava širše trende v celotnem portfelju posojil, spremembe poslovnega modela kreditne institucije, makroekonomske dejavnike itd., ter
 - q. zahtevati izvedbo procesa za oceno splošne ustreznosti popravkov vrednosti v skladu z veljavnim računovodskim okvirom, vključno z rednim pregledom modelov za pričakovane kreditne izgube.
34. Proces kreditne institucije za ugotavljanje kreditnega tveganja bi moral zagotoviti, da se dejavniki, ki vplivajo na spremembe kreditnega tveganja in ocene pričakovanih kreditnih izgub, redno in ustrezno opredelijo. Poleg tega bi morale biti upoštevanje kreditnega tveganja, ki izhaja iz uvajanja novih produktov in dejavnosti, ključni del procesa ugotavljanja kreditnega tveganja, ocenjevanja kreditnega tveganja in merjenja pričakovanih kreditnih izgub.
35. Višje vodstvo bi moralo upoštevati ustrezna dejstva in okoliščine (vključno z informacijami, usmerjenimi v prihodnost), zaradi katerih bi lahko pričakovane kreditne izgube odstopale od preteklih izkušenj ter ki bi lahko vplivale na kreditno tveganje in popolno izterljivost denarnih tokov.
36. Kreditna institucija bi morala v zvezi z dejavniki, povezanimi z lastnostmi, sposobnostjo in kapitalom kreditnojemalcev, ter vrednostmi sredstev, ki se predložijo kot zavarovanje, in drugih instrumentov za zmanjšanje kreditnega tveganja, ki bi lahko vplivali na popolno izterljivost denarnih tokov (glede na vrsto izpostavljenosti) upoštevati:
- a. svoje politike in postopke posojanja, vključno s svojimi standardi preverjanja kreditne sposobnosti in pogoji posojanja, ki so veljali ob začetnem pripoznanju izpostavljenosti iz naslova kredita kreditnojemalcu, in to, ali je izpostavljenost iz naslova kredita nastala kot izjema od te politike. Politika posojanja kreditne institucije bi morala vključevati podrobnosti o njenih standardih sklepanja posojil ter smernice in postopke, na katerih temelji proces kreditne institucije za odobritev posojil;
 - b. kreditnojemalčeve vire rednih prihodkov, ki so na voljo za predvidena plačila;
 - c. kreditnojemalčevo sposobnost ustvarjanja zadostnega denarnega toka med trajanjem finančnega instrumenta;
 - d. kreditnojemalčevo splošno stopnjo finančnega vzvoda in pričakovanih sprememb finančnega vzvoda;

- e. spodbude ali pripravljenost kreditojemalca, da izpolni svoje obveznosti;
 - f. neobremenjena sredstva¹⁰, ki jih lahko kreditojemalec zastavi kot zavarovanje na trgu ali dvostransko, da pridobi sredstva, in pričakovane spremembe vrednosti teh sredstev;
 - g. razumno mogoče enkratne dogodke in ponavljajoče se ravnanje, ki lahko vpliva na kreditojemalčevo sposobnost izpolnjevanja pogodbenih obveznosti, ter
 - h. pravočasne ocene vrednosti zavarovanja s premoženjem in obravnavo dejavnikov, ki lahko vplivajo na prihodnjo vrednost zavarovanja (ob upoštevanju dejstva, da vrednosti zavarovanja s premoženjem neposredno vplivajo na ocene izgube ob neplačilu (LGD)).
37. Kreditne institucije bi morale upoštevati dejavnike v zvezi z njihovim poslovnim modelom ter tekočimi in napovedanimi makroekonomskimi razmerami, če bi ti lahko vplivali na sposobnost kreditne institucije, da izterja zapadle zneske, pri čemer ti dejavniki vključujejo:
- a. konkurenco ter pravne in regulativne zahteve;
 - b. trende v celotnem obsegu posojil institucije;
 - c. splošni profil kreditne tveganosti za izpostavljenosti kreditne institucije iz naslova kreditov in pričakovane spremembe v zvezi s tem;
 - d. koncentracije posojil kreditojemalcem ali po vrsti produkta, segmentu ali geografskem trgu;
 - e. pričakovanja v zvezi s praksami pobiranja, odpisa in izterjave;
 - f. kakovost sistema kreditne institucije za pregledovanje kreditnega tveganja ter stopnjo nadzora, ki ga izvajata višje vodstvo in upravljalni organ kreditne institucije, ter
 - g. druge dejavnike, ki lahko vplivajo na pričakovane kreditne izgube, vključno s pričakovanimi spremembami stopenj brezposelnosti, bruto domačim proizvodom, referenčnimi obrestnimi merami, inflacijo, likvidnostnimi razmerami ali tehnologijo.
38. Dobre metodologije v zvezi s kreditnim tveganjem bi morale upoštevati različne morebitne scenarije in ne bi smele temeljiti zgolj na subjektivnih, pristranskih ali pretirano optimističnih premislekih. Kreditne institucije bi morale razviti in dokumentirati svoje procese za pripravo ustreznih scenarijev, ki jih uporabijo pri oceni pričakovanih kreditnih izgub. Predvsem:
- a. kreditne institucije bi morale predstaviti in dokumentirati, kako bi se ocene pričakovanih kreditnih izgub spremenile zaradi sprememb scenarijev, vključno s spremembami pomembnih

¹⁰ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2015/79 z dne 18. decembra 2014 o spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 680/2014 o določitvi izvedbenih tehničnih standardov v zvezi z nadzorniškimi poročanjem institucij v skladu z Uredbo (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z obremenitvijo sredstev, enotnim modelom podatkovne točke in validacijskimi pravili.

zunanjih pogojev, ki lahko vplivajo na ocene pričakovanih kreditnih izgub ali na posamezne elemente v izračunu pričakovanih kreditnih izgub (kot so parametri PD in LGD);

- b. kreditne institucije bi morale razpolagati z dokumentiranim procesom za določanje časovnega obdobja scenarijev, po potrebi pa tudi za določanje načina ocenjevanja pričakovanih kreditnih izgub za izpostavljenosti, ki trajajo dlje kot obdobje, zajeto z uporabljenimi gospodarskimi napovedmi;
 - c. scenariji se lahko načrtujejo znotraj institucije ali v okviru zunanjega izvajanja. Za scenarije, ki se načrtujejo znotraj institucije, bi morale imeti kreditne institucije različne strokovnjake, kot so strokovnjaki za tveganja, ekonomisti, poslovodje in višje vodstvo, ki pomagajo pri izbiri scenarijev, ustreznih glede na profil izpostavljenosti kreditne institucije kreditnemu tveganju. Za scenarije, ki jih pripravijo zunanji izvajalci, bi morale kreditne institucije zagotoviti, da zunanji izvajalci scenarije prilagodijo tako, da odražajo njihov poslovni model in profil izpostavljenosti kreditnemu tveganju, saj so za navedene scenarije še naprej odgovorne kreditne institucije;
 - d. izvajati bi bilo treba testiranje za nazaj, da se zagotovi, da se pri ocenah pričakovanih kreditnih izgub upoštevajo in vključijo najpomembnejši gospodarski dejavniki, ki vplivajo na izterljivost in kreditno tveganje, ter
 - e. kadar so na voljo tržni kazalniki (kot so razmiki poslov kreditne zamenjave (CDS)), jih lahko višje vodstvo obravnava kot veljavno referenčno merilo za preverjanje doslednosti svojih presoj.
39. Kreditni instituciji sicer ni treba opredeliti ali modelirati vseh možnih scenarijev s simulacijami scenarijev, vendar bi morala pri oblikovanju ocen pričakovanih kreditnih izgub upoštevati vse primerne in dokazljive informacije, pomembne za produkt, kreditojemalca, poslovni model ali gospodarsko in regulativno okolje. Kreditne institucije bi morale pri oblikovanju takih ocen za finančno poročanje upoštevati izkušnje in spoznanja, pridobljena s podobnimi dejavnostmi, ki so jih opravile za regulativne namene (čeprav scenariji izjemnih situacij niso namenjeni temu, da bi se neposredno uporabljali za računovodstvo). Informacije, usmerjene v prihodnost, vključno z gospodarskimi napovedmi in z njimi povezanimi dejavniki kreditnega tveganja, ki se uporabijo za ocene pričakovanih kreditnih izgub, bi morale biti usklajene z vhodnimi podatki za druge ustrezne ocene v finančnih izkazih, projekcijah, strateških in kapitalskih načrtih ter drugimi informacijami, ki se uporabljajo za upravljanje in poročanje v kreditni instituciji.

40. Višje vodstvo bi moralo biti sposobno dokazati, da razume in ustrezno upošteva vsebovana tveganja, ko oblikuje ceno izpostavljenosti iz naslova kreditov. Kreditne institucije bi morale biti pozorne na vzorce pojavov, ki lahko nakazujejo, da so ocene pričakovanih kreditnih izgub neustrezne, in so zlasti:
- a. odobravanje posojil kreditojemalcem na podlagi nestabilnih pritokov dohodka (ki bi lahko po upadu postali neredni) ali brez dokumentacije virov dohodkov kreditojemalca ali z omejenim preverjanjem teh virov;
 - b. visoke zahteve za servisiranje dolga glede na pričakovane razpoložljive čiste denarne tokove kreditojemalca;
 - c. prožni časovni razporedi odplačil, vključno z začasno prekinitvijo plačil, plačili samo obrestnih delov in elementi negativne amortizacije;
 - d. pri financiranju nepremičnin in financiranju na osnovi drugih sredstev odobritev posojil v zneskih, ki so enaki ali večji od vrednosti financiranega premoženja ali pri katerih drugače ni zagotovljena ustrezna zaščita z zavarovanjem s premoženjem;
 - e. nepričakovana povečanja sprememb izpostavljenosti iz naslova kreditov zaradi finančnih težav kreditojemalca¹¹ ali ponovni dogovori/spremembe izpostavljenosti iz naslova kreditov zaradi drugih razlogov (kot so pritiski konkurence, s katerimi se spopada kreditna institucija);
 - f. izogibanje zahtevam po razvrstitvi in bonitetnem ocenjevanju, vključno s spremembo razporeda, refinanciranjem ali prerazvrstitvijo izpostavljenosti iz naslova kreditov;
 - g. nepričakovana povečanja obsega posojil, zlasti v zvezi s povečanjem obsega posojil drugih posojilodajalcev na istem trgu, in
 - h. povečanje obsega in stopnje tveganosti (stopnje problematičnosti) posojil, zapadlih v plačilo, posojil slabe kakovosti in oslabljenih posojil.

¹¹ Glej tudi Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2015/227 z dne 9. januarja 2015 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 680/2014 o določitvi izvedbenih tehničnih standardov v zvezi z nadzorniškimi poročanjem institucij v skladu z Uredbo (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 48, 20.2.2015, str. 1), ki vsebuje posebne opredelitve restrukturiranja in nedonosnih izpostavljenosti..

41. Kreditne institucije bi morale s svojimi računovodskimi politikami obravnavati in v svoje metodologije popravkov vrednosti vključiti merila za (a) ponovne dogovore/spremembe izpostavljenosti iz naslova kreditov zaradi finančnih težav ali drugih razlogov ob upoštevanju posebnih opredelitev restrukturiranja, določenih v delu 2 Priloge V k Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 680/2014, in (b) obravnavo kupljenih ali ustvarjenih izpostavljenosti iz naslova kreditov s poslabšano kreditno kakovostjo, kot so opredeljene v veljavnem računovodskem okviru:
- a. kreditne institucije bi morale upoštevati naslednja merila pri ponovnih dogovorih/spremembah pogojev za izpostavljenosti iz naslova kreditov:
- i. metodologija popravkov vrednosti bi morala kreditnim institucijam omogočati, da opravijo zanesljivo oceno kreditnega tveganja in meritev pričakovanih kreditnih izgub, tako da obseg popravkov vrednosti še naprej odraža izterljivost na novo dogovorjene/spremenjene izpostavljenosti ne glede na to, ali je bilo priznanje prvotnega sredstva v skladu z veljavnim računovodskim okvirom odpravljen;
 - ii. na podlagi ponovnih dogovorov/sprememb se ne bi smelo samodejno sklepati, da se je kreditno tveganje izpostavljenosti nemudoma zmanjšalo. Vsako zmanjšanje sporočene stopnje popravkov vrednosti zaradi izboljšane kreditnega tveganja bi morali podpirati prepričljivi dokazi. Stranke bi morale izkazati stalno in zadovoljivo izpolnjevanje obveznosti plačevanja v razumno dolgem obdobju, da se lahko šteje, da se je kreditno tveganje zmanjšalo, pri čemer bi bilo treba upoštevati tudi ustrezne zahteve za izpostavljenosti v poskusni dobi, kot so opredeljene v delu 2 Priloge V k Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 680/2014;
 - iii. kreditne institucije bi morale previdno presoditi, ali je prejemanje glavnice posojila razumno zagotovljeno, če se odplačevanje po ponovnem dogovoru ali spremembi izvaja samo s plačili obresti. Poleg tega lahko dodatne pričakovane zamude pri plačilu navedenih denarnih tokov dokazujejo, da se kreditno tveganje ni izboljšalo, in je zato potrebna skrbnost pri ponovnem ocenjevanju stopnje pričakovanih kreditnih izgub;
 - iv. v metodologijah bi morale biti tudi določeno, da osebje, pristojno za posojila, računovodsko službo institucije nemudoma obvesti o ponovnem dogovoru ali spremembi izpostavljenosti, da se zagotovi ustrezno obračunavanje spremembe. Pri bolj zapletenih ponovnih dogovorih in spremembah bi morala osebje, pristojno za posojila, in računovodska služba redno komunicirati med sabo.
- b. Kreditne institucije bi morale upoštevati naslednja merila glede kupljenih ali ustvarjenih izpostavljenosti iz naslova kreditov s poslabšano kreditno kakovostjo:
- i. metodologija bi morala omogočati ustrezno opredelitev in obračunavanje kupljenih ali izdanih posojil s poslabšano kreditno kakovostjo;

- ii. ocene denarnih tokov za te izpostavljenosti iz naslova kreditov bi bilo treba pregledati v vsakem obdobju poročanja in po potrebi posodobiti. Te posodobitve bi bilo treba ustrezno podpreti in dokumentirati, višje vodstvo pa bi jih moralo potrditi.

4.2.3 Načelo 3 – proces razvrščanja kreditnega tveganja in združevanje v skupine

Kreditna institucija bi morala vzpostaviti proces razvrščanja kreditnega tveganja, da bi lahko izpostavljenosti iz naslova kreditov ustrezno združila v skupine na podlagi skupnih značilnosti kreditnega tveganja.

Proces razvrščanja kreditnega tveganja

- 42. Kreditne institucije bi morale v okviru svojega procesa ocenjevanja kreditnega tveganja vzpostaviti celovite postopke in informacijske sisteme za spremljanje kakovosti svojih izpostavljenosti iz naslova kreditov. To vključuje učinkovit proces razvrščanja kreditnega tveganja, s katerim se zajamejo spremenljiva stopnja, narava in dejavniki kreditnega tveganja, ki se lahko sčasoma pojavijo, da se razumno zagotovita ustrezno spremljanje vseh izpostavljenosti iz naslova kreditov in ustrezno merjenje popravkov vrednosti za pričakovane kreditne izgube.
- 43. Proces razvrščanja kreditnega tveganja bi moral vključevati neodvisen pregled. Prvotno razvrstitev izpostavljenosti v razrede kreditnega tveganja in njihovo posodabljanje, ki ju opravlja operativno osebje, odgovorno za posojila, bi morala pregledati neodvisna služba za pregled.
- 44. Kreditne institucije bi morale, kolikor je primerno, pri razvrščanju v razrede kreditnega tveganja ob začetnem pripoznanju izpostavljenosti iz naslova kreditov v smiselnem obsegu upoštevati številna merila, vključno z vrsto produkta, pogoji, vrsto in zneskom zavarovanja, značilnostmi kreditnojemalca ter geografijo ali kombinacijo navedenega.
- 45. Kreditne institucije bi morale pri spreminjanju dodeljenega razreda kreditnega tveganja, bodisi na ravni portfelja bodisi na posamični podlagi, upoštevati druge ustrezne dejavnike, vključno s spremembami panožnih obetov, stopnjami poslovne rasti, razpoloženjem potrošnikov in spremembami gospodarskih napovedi (kot so obrestne mere, stopnje brezposelnosti in cene blaga), pa tudi pomanjkljivosti pri preverjanju kreditne sposobnosti, ki so bile ugotovljene po začetnem pripoznanju.
- 46. Bonitetni sistem bi moral pri ocenjevanju vplivov sprememb kreditnega tveganja zajeti vse izpostavljenosti iz naslova kreditov in ne zgolj tistih, v zvezi s katerimi se je kreditno tveganje precej povečalo, so nastale izgube ali se je kreditna kakovost drugače poslabšala. Namen tega je omogočiti ustrezno razlikovanje kreditnega tveganja in razvrščanje izpostavljenosti iz naslova kreditov v skupine znotraj bonitetnega sistema ter odraziti tveganje posameznih izpostavljenosti, kakor tudi stopnjo kreditnega tveganja celotnega portfelja z združevanjem

vseh izpostavljenosti. Glede na to bi moral učinkovit bonitetni sistem omogočati kreditni instituciji, da ugotavlja tako migracije kot tudi znatne spremembe kreditnega tveganja.

47. Kreditne institucije bi morale opisati elemente svojega sistema za razvrščanje kreditnega tveganja, pri čemer bi morale jasno opredeliti vsak razred kreditnega tveganja in določiti osebje, odgovorno za oblikovanje, izvajanje, delovanje in uspešnost sistema, pa tudi osebje, odgovorno za redno preskušanje in potrjevanje (tj. funkcija neodvisnega pregleda).
48. Razredi kreditnega tveganja bi se morali pregledati ob vsakem prejemu ustreznih novih informacij ali spremembi pričakovanja kreditne institucije v zvezi s kreditnim tveganjem. V zvezi z dodeljenimi razredi kreditnega tveganja bi bilo treba opravljati redne formalne preglede (na primer vsaj letno ali pogosteje, če se to zahteva v posamezni jurisdikciji), da se razumno zagotovi, da so navedeni razredi točni in aktualni. Razrede kreditnega tveganja za izpostavljenosti iz naslova kreditov, ocenjene na posamični podlagi, pri katerih je tveganje višje ali imajo poslabšano kreditno kakovost, bi se morali pregledati pogosteje kot letno. Ocene pričakovanih kreditnih izgub bi bilo treba pravočasno posodabljeni, da se izrazijo spremembe razredov kreditnega tveganja za skupine izpostavljenosti ali posamezne izpostavljenosti.

Združevanje v skupine na podlagi skupnih značilnosti kreditnega tveganja

49. Kreditne institucije bi morale izpostavljenosti s skupnimi značilnostmi kreditnega tveganja združiti v skupine tako, da se zagotovi zadostna razčlenjenost, da se lahko za te skupine razumno ocenijo spremembe kreditnega tveganja in vpliv na ocene pričakovanih kreditnih izgub.
50. Metodologijo kreditne institucije za združevanje izpostavljenosti v skupine za oceno kreditnega tveganja (na primer po vrsti instrumenta, pogojih produkta, segmentu dejavnosti/trga, geografski lokaciji ali letu izdaje) bi bilo treba dokumentirati, višje vodstvo pa bi jo moralo ustrezno pregledati in potrditi.
51. Izpostavljenosti iz naslova kreditov bi bilo treba združiti v skupine na podlagi skupnih značilnosti kreditnega tveganja tako, da se stopnja kreditnega tveganja spreminja glede na vpliv spreminjajočih se razmer v zvezi z običajnim naborom dejavnikov kreditnega tveganja. To vključuje upoštevanje učinka na kreditno tveganje skupine glede na spremembe informacij, usmerjenih v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki. Višje vodstvo bi moralo pregledati podlago za združevanje v skupine, da zagotovi, da se ohrani homogenost izpostavljenosti v skupini v smislu njihovega odzivanja na dejavnike kreditnega tveganja ter da se ustrezne značilnosti kreditnega tveganja in njihov vpliv na stopnjo kreditnega tveganja za skupino sčasoma ne spremenijo.
52. Izpostavljenosti se ne bi smele združiti v skupine tako, da se zaradi upoštevanja kreditnega tveganja na ravni skupine ne bi upoštevalo povečanja kreditnega tveganja posameznih izpostavljenosti.

53. Kreditne institucije bi morale vzpostaviti zanesljiv proces za zagotovitev ustrezne začetne združitve svojih izpostavljenosti iz naslova kreditov v skupine. Pozneje bi bilo treba skupine izpostavljenosti znova oceniti, izpostavljenosti pa po potrebi na novo razdeliti v segmente, če se prejmejo ustrezne nove informacije ali če spremenjena pričakovanja kreditne institucije v zvezi s kreditnim tveganjem kažejo, da je trajna prilagoditev utemeljena. Če kreditna institucija izpostavljenosti ne more pravočasno na novo razdeliti v segmente, bi morala uporabiti začasno prilagoditev.

Uporaba začasnih prilagoditev

54. Kreditne institucije bi morale začasne prilagoditve popravka vrednosti uporabiti samo kot začasno rešitev, zlasti v prehodnih okoliščinah ali ko ni dovolj časa, da bi se ustrezne nove informacije ustrezno vključile v obstoječi proces razvrščanja in modeliranja kreditnega tveganja ali da bi se obstoječe skupine izpostavljenosti iz naslova kreditov na novo razdelile v segmente, ali ko se izpostavljenosti iz naslova kreditov v skupini takih izpostavljenosti odzivajo na dejavnike ali dogodke drugače, kot se je prvotno pričakovalo.
55. Take prilagoditve se ne bi smele stalno in dolgotrajno uporabljati za dejavnik tveganja, ki ni prehodni. Če se ne pričakuje, da bo vzrok za prilagoditev začasen, na primer v primeru pojava novega dejavnika tveganja, ki pred tem ni bil vključen v metodologijo institucije v zvezi s popravki vrednosti, bi se morala metodologija v kratkem posodobiti, da se vključi dejavnik, za katerega se pričakuje, da bo trajno vplival na merjenje pričakovanih kreditnih izgub.
56. Pri uporabi začasnih prilagoditev je potrebna temeljita presoja in obstajajo možnosti za pristranskost. Da bi se možnosti za pristranskost preprečile, bi morale biti začasne prilagoditve glede usmeritve skladne z napovedmi in podprte z ustrezno dokumentacijo, v zvezi z njimi pa bi se morali izvajati ustrezni procesi upravljanja.

4.2.4 Načelo 4 – ustreznost popravka vrednosti

Skupni znesek popravkov vrednosti kreditne institucije bi moral biti ustrezen in usklajen s cilji veljavnega računovodskega okvira ne glede na to, ali se popravki vrednosti določijo na skupni ali posamični podlagi.

57. Kreditne institucije bi morale izvajati dobre metodologije v zvezi s kreditnim tveganjem, da bi se splošno stanje popravka vrednosti za pričakovane kreditne izgube oblikovalo v skladu z veljavnim računovodskim okvirom in bi v njem ustrezno odražalo pričakovane kreditne izgube.
58. Kreditne institucije bi morale pri oceni ustreznosti popravkov vrednosti upoštevati relevantne dejavnike in pričakovanja na datum poročanja, ki lahko vplivajo na poplačilo iz preostalih denarnih tokov v življenjski dobi skupine izpostavljenosti iz naslova kreditov ali posamezne izpostavljenosti iz naslova kreditov. Kreditne institucije bi morale proučiti informacije, ki presegajo pretekle in sedanje podatke, ter upoštevati primerne in dokazljive informacije, usmerjene v prihodnost (vključno z makroekonomskimi dejavniki), ki so pomembne za

izpostavljenosti (na primer do majhnih dolžnikov ali velikih institucionalnih strank), ki se ocenjujejo, v skladu z veljavnim računovodskim okvirom.

59. Kreditne institucije lahko glede na sposobnost vključevanja informacij, usmerjenih v prihodnost, v oceno pričakovanih kreditnih izgub uporabijo pristope ocenjevanja na posamični ali skupni podlagi, ki bi morali biti v vsakem primeru skladni z zadevnimi računovodskimi zahtevami in ne bi smeli voditi v bistveno drugačne meritve popravkov vrednosti. Ocene na posamični in skupni podlagi skupaj tvorijo osnovo za popravek vrednosti za pričakovane kreditne izgube.
60. Uporabiti bi bilo treba pristop k ocenjevanju pričakovanih kreditnih izgub, ki je najbolj ustrezen v danih okoliščinah, praviloma pa bi moral biti usklajen s tem, kako kreditna institucija upravlja izpostavljenost iz naslova kreditov. Na primer, ocena na skupni podlagi se pogosto uporabi za velike skupine homogenih izpostavljenosti iz naslova kreditov s skupnimi značilnostmi kreditnega tveganja, kot so portfelji izpostavljenosti na drobno. Ocene na posamični podlagi se pogosto opravijo za znatne izpostavljenosti ali, ko se pojavijo pomisleki glede kredita na ravni posameznega posojila, kot so posojila na opazovalnem seznamu, in zapadla posojila.
61. Ne glede na uporabljen pristop k ocenjevanju (na posamični ali skupni podlagi) bi morala kreditna institucija zagotoviti, da ta ne povzroči zamude pri pripoznanju pričakovanih kreditnih izgub.
62. Ko kreditne institucije uporabijo ocene na posamični podlagi, bi morala ocena pričakovanih kreditnih izgub vedno vključevati pričakovani učinek vseh primernih in dokazljivih informacij, usmerjenih v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki, ki vplivajo na izterljivost in kreditno tveganje. Tako kot v primeru ocene na skupni podlagi bi moralo biti iz dokumentacije kreditne institucije pri uporabi pristopa ocenjevanja na posamični podlagi jasno razvidno, kako so se pri oceni na posamični podlagi upoštevale informacije, usmerjene v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki.
63. Institucija bi morala izpostavljenosti iz naslova kreditov s skupnimi značilnostmi kreditnega tveganja združiti v skupine za oceno vpliva informacij, usmerjenih v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki, v primerih, ko se pri njenih ocenah izpostavljenosti na posamični podlagi te informacije ne upoštevajo ustrezno, ter za to, da se omogoči opredelitev razmerij med informacijami, usmerjenimi v prihodnost, in ocenami pričakovanih kreditnih izgub, ki morda niso očitna na posamični ravni. Nasprotno, ko kreditne institucije ugotovijo, da so bile v oceno pričakovanih kreditnih izgub na posamični podlagi vključene vse primerne in dokazljive informacije, usmerjene v prihodnost, se ocena, usmerjena v prihodnost, ne bi smela opraviti še na skupni podlagi, če bi to lahko povzročilo dvojno štetje.

4.2.5 Načelo 5 – validacija modela za pričakovane kreditne izgube

Kreditna institucija bi morala vzpostaviti politike in postopke za ustrezno validacijo modelov za merjenje pričakovanih kreditnih izgub.

64. Kreditne institucije lahko pri procesu ocenjevanja in merjenja pričakovanih kreditnih izgub uporabijo modele in ocene na podlagi predpostavk za opredelitev in merjenje tveganja na ravni posamezne izpostavljenosti iz naslova kreditov in na ravni celotnega portfelja, vključno z razvrščanjem v bonitetne razrede, ugotavljanje kreditnega tveganja, merjenjem popravkov vrednosti za pričakovane kreditne izgube za računovodske namene, stresnim testiranjem in razporejanjem kapitala. Pri modelih, ki se uporabijo pri procesu ocenjevanja in merjenja pričakovanih kreditnih izgub, bi se moral upoštevati vpliv sprememb spremenljivk, povezanih s kreditojemalcem in kreditnim tveganjem, kot so spremembe PD, LGD, zneskov izpostavljenosti in vrednosti zavarovanj s premoženjem, migracije verjetnosti neplačila in notranji razredi kreditnega tveganja kreditojemalca na podlagi preteklih, sedanjih ter primernih in dokazljivih informacij, usmerjenih v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki.
65. Kreditne institucije bi morale pred začetkom uporabe vzpostaviti zanesljive politike in postopke za ustrezno validacijo točnosti in doslednosti modelov, uporabljenih za oceno kreditnega tveganja in merjenje pričakovanih kreditnih izgub, vključno s sistemi in procesi, temelječimi na modelu, za razvrščanje kreditnega tveganja in oceno vseh zadevnih sestavin tveganja. Te politike in postopki bi morali ustrezno upoštevati vlogo strokovne presoje.
66. Validacijo modela bi bilo treba opraviti ob začetnem razvoju modelov za pričakovane kreditne izgube in v primeru pomembnejših sprememb teh modelov, z validacijo pa bi se moralo zagotoviti, da so modeli vedno ustrezni za predvideno uporabo.
67. Dober okvir za validacijo modela bi moral med drugim vključevati naslednje elemente:
 - a. Jasne vloge in odgovornost za validacijo modela z ustrezno neodvisnostjo in usposobljenostjo. Validacija modela bi morala biti neodvisna od procesa razvoja modela, opraviti pa bi ga moralo osebje z ustreznimi izkušnjami in strokovnim znanjem. Ugotovitve in rezultate validacije modela bi bilo treba nemudoma in pravočasno sporočiti ustrezni ravni vodstva. Če se kreditna institucija dogovori za izvedbo validacije z zunanjim izvajalcem, je še naprej odgovorna za učinkovitost celotne izvedbe validacije modela in bi morala stalno zagotavljati, da zunanji izvajalec delo opravi v skladu z elementi okvira učinkovite validacije modela.

- b. Ustrezen obseg in metodologija validacije modela bi morala vključevati sistematski proces validacije trdnosti, doslednosti in natančnosti modela ter njegove stalne ustreznosti za posamezno ocenjevano izpostavljenost iz naslova kreditov ali celoten portfelj. Učinkovit proces validacije modela bi moral omogočiti tudi pravočasno ugotavljanje in obravnavo morebitnih omejitev modela. Obseg validacije bi moral vključevati pregled vhodnih podatkov modela, zasnovo modela ter rezultate/uspešnost modela.
- *Vhodni podatki modela:* Kreditne institucije bi morale določiti notranje standarde kakovosti in zanesljivosti podatkov (preteklih in sedanjih ter informacij, usmerjenih v prihodnost), ki se uporabijo kot vhodni podatki modela. Podatki, ki se uporabijo za oceno popravkov vrednosti za pričakovane kreditne izgube, bi morali biti ustrezni za portfelje kreditne institucije, ter čim bolj točni, zanesljivi in popolni (tj. brez izključitev, ki bi lahko vplivale na pristranskost ocen pričakovanih kreditnih izgub). Z validacijo bi se morale zagotoviti, da uporabljeni podatki izpolnjujejo te standarde.
 - *Zasnova modela:* V zvezi z zasnovo modela bi bilo treba z validacijo oceniti, ali je osnovna teorija modela konceptualno primerna, priznana in splošno sprejeta za predviden namen. Z vidika usmerjenosti v prihodnost bi bilo treba z validacijo oceniti tudi, v kakšnem obsegu se lahko pri modelu na ravni celotnega modela in posameznega dejavnika tveganja upoštevajo spremembe gospodarskega ali kreditnega okolja, pa tudi spremembe poslovnega profila ali strategije portfelja, ne da bi se bistveno zmanjšala zanesljivost modela.
 - *Rezultati/uspešnost modela:* Kreditne institucije bi morale določiti notranje standarde za sprejemljivo uspešnost modela. Kadar se pragi uspešnosti znatno prekoračijo, bi bilo treba sprejeti popravne ukrepe, ki lahko vključujejo ponovno umerjanje ali ponovno načrtovanje modela.
- c. Celovito dokumentiranje okvira in procesa validacije modela. To bi moralo vključevati dokumentiranje opravljenih postopkov validacije, vseh morebitnih sprememb metodologije in orodij za validacijo, obsega uporabljenih podatkov, rezultatov validacije in po potrebi vseh sprejetih popravilnih ukrepov. Kreditne institucije bi morale zagotoviti, da se dokumentacija redno pregleduje in posodablja.
- d. Pregled procesa validacije modela, ki ga opravijo neodvisne stranke (npr. notranji ali zunanji izvajalci), da se ocenita splošna učinkovitost procesa validacije modela in njegova neodvisnost od procesa razvoja. Ugotovitve pregleda bi bilo treba nemudoma in pravočasno sporočiti ustrezni ravni vodstva (npr. višjemu vodstvu, revizijskemu odboru).

4.2.6 Načelo 6 – bonitetna presoja na podlagi izkušenj

Bonitetna presoja na podlagi izkušenj, ki jo kreditna institucija uporabi zlasti pri obravnavi primernih in dokazljivih informacij, usmerjenih v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki, je ključna za oceno kreditnega tveganja in merjenje pričakovanih kreditnih izgub.

68. Kreditne institucije bi morale imeti orodja, potrebna za zagotovitev zanesljive ocene in pravočasnega priznanja pričakovanih kreditnih izgub. Glede na to, da informacije o preteklih izgubah ali vplivu tekočih razmer morda ne odražajo kreditnega tveganja izpostavljenosti iz naslova kreditov v celoti, bi morale kreditne institucije uporabiti svojo bonitetno presojo na podlagi izkušenj, da bi skrbno vključile pričakovani vpliv vseh primernih in dokazljivih informacij, usmerjenih v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki, na oceno pričakovanih kreditnih izgub. Uporabo bonitetne presoje na podlagi izkušenj pri kreditni instituciji bi bilo treba dokumentirati v njeni metodologiji za kreditno tveganje, v zvezi z njo pa izvajati ustrezen nadzor.
69. Pretekle informacije zagotavljajo koristno podlago za določitev trendov in korelacij, potrebnih za opredelitev dejavnikov kreditnega tveganja za izpostavljenosti iz naslova kreditov. Vendar se pri ocenah pričakovanih kreditnih izgub ne sme spregledati vpliva dogodkov (usmerjenih v prihodnost) in razmer na navedene dejavnike. Ocena bi morala odražati pričakovane prihodnje izpade denarnih tokov, ki bi nastali zaradi tega vpliva.
70. Upoštevanja informacij, usmerjenih v prihodnost, se ne bi smelo opustiti zato, ker kreditna institucija meni, da so stroški vključevanja takih informacij zelo visoki ali nepotrebni, ali zaradi negotovosti pri načrtovanju scenarijev, usmerjenih v prihodnost, razen kadar dodatni stroški in operativno breme ne prispevajo k visoki kakovosti izvajanja računovodskega okvira za pričakovane kreditne izgube.
71. Kreditne institucije bi morale biti sposobne dokazati, da so informacije, usmerjene v prihodnost, ki so se upoštevale v procesu ocenjevanja pričakovanih kreditnih izgub, povezane z dejavniki kreditnega tveganja za zadevne izpostavljenosti ali portfelje. Glede na to, da morda ni mogoče dokazati močne povezave (v smislu formalnega statističnega ocenjevanja) med nekaterimi vrstami informacij ali celo celotnim naborom informacij in dejavniki kreditnega tveganja, bi morale kreditne institucije uporabiti strokovno presojo na podlagi izkušenj pri določitvi ustrezne ravni posamičnih ali skupinskih popravkov vrednosti. Ko dejavnik, usmerjen v prihodnost, ki je bil opredeljen kot pomemben, ni vključen v oceno na posamični ali skupni podlagi, bi lahko bile potrebne začasne prilagoditve.
72. Makroekonomske napovedi in druge relevantne informacije bi se morale dosledno uporabljati za vse portfelje, če te napovedi/predpostavke na enak način vplivajo na dejavnike kreditnega tveganja portfeljev. Poleg tega bi morale kreditne institucije pri pripravi ocen pričakovanih kreditnih izgub uporabiti strokovno presojo na podlagi izkušenj, da bi določile fazo kreditnega cikla, v katerem se nahajajo, ki je lahko različna v različnih jurisdikcijah, v katerih imajo izpostavljenosti iz naslova kreditov.
73. Kreditne institucije bi morale ravnati previdno, ko določajo raven popravkov vrednosti za pričakovane kreditne izgube, ki jih je treba priznati za računovodske namene, da zagotovijo ustreznost tako pridobljenih ocen (tj. da te niso niti podcenjene niti precenjene).

74. Poleg tega bi morale pri oblikovanju ocene pričakovanih kreditnih izgub uporabiti širok nabor informacij, pridobljenih med procesom upravljanja kreditnega tveganja, vključno z v prihodnost usmerjenimi informacijami za upravljanje tveganj in kapitalsko ustreznost.

4.2.7 Načelo 7 – celoviti procesi, sistemi, orodja in podatki

Kreditne institucije bi morale imeti zanesljiv proces ocenjevanja in merjenja kreditnega tveganja, ki jim zagotavlja trdno podlago za celovite procese, sisteme, orodja in podatke za oceno kreditnega tveganja in obračunavanje pričakovanih kreditnih izgub.

75. Kreditne institucije bi morale čim bolj uporabljati celovite procese, sisteme, orodja in podatke za oceno kreditnega tveganja, merjenje pričakovanih kreditnih izgub za računovodske namene in določanje pričakovanih izgub za namene kapitalne ustreznosti, da bi okrepile zanesljivost in doslednost pridobljenih ocen pričakovanih kreditnih izgub, povečale preglednost ter na podlagi tržne discipline zagotovile spodbude za uporabo dobrih praks v zvezi s kreditnim tveganjem.
76. Dobre prakse v zvezi s kreditnim tveganjem bi se morale redno pregledovati, s čimer bi se zagotovilo, da se zajamejo ustrezni podatki, ki so na voljo po celotni organizaciji kreditne institucije, ter da se sistemi posodablajo v skladu s spremembami in razvojem praks preverjanja kreditne sposobnosti ali poslovnih praks kreditne institucije. Vzpostaviti bi bilo treba krog povratnih informacij, da bi se zagotovila izmenjava informacij o ocenah pričakovanih kreditnih izgub, spremembah kreditnega tveganja in dejanskih izgubah, nastalih pri izpostavljenostih iz naslova kreditov, med strokovnjaki za kreditna tveganja, osebjem za računovodstvo in regulativno poročanje ter zlasti osebjem za sklepanje posojil.
77. Zgoraj navedeni celoviti procesi, sistemi, orodja in podatki bi lahko vključevali sistem razvrščanja kreditnega tveganja, ocenjene PD (ki so predmet ustreznih prilagoditev), status prekoračitve zapadlosti v plačilo, razmerja med vrednostjo posojil in vrednostjo zastavljenega premoženja, pretekle stopnje izgube, vrsto produkta, načrt amortizacije, zahteve v zvezi s pologi, segment trga, geografsko lokacijo, letnik (tj. datum sklenitve posla) in vrsto zavarovanja.

4.2.8 Načelo 8 – razkritje

Kreditna institucija bi morala z javnimi razkritji uveljavljati preglednost in primerljivost z zagotavljanjem pravočasnih, relevantnih in za odločanje uporabnih informacij.

78. Namen javnih razkritij je različnim uporabnikom na jasen in razumljiv način zagotoviti za odločanje koristne informacije o finančnem položaju in rezultatih poslovanja kreditne institucije ter njihovih spremembah. Kreditne institucije bi si morale prizadevati za zagotavljanje ustreznih in primerljivih informacij, da lahko uporabniki sprejmejo pravočasne in informirane odločitve ter ocenijo upravljanje, ki ga izvajata upravljalni organ in višje vodstvo.

79. Razkritja o finančnem upravljanju in upravljanju kreditnega tveganja bi morala biti usklajena z veljavnimi računovodskimi in nadzorniškimi okvirom.¹² Kreditne institucije bi morale zagotoviti razkritja, potrebna za pošteno predstavitev izpostavljenosti kreditne institucije kreditnemu tveganju, vključno s svojimi ocenami pričakovanih kreditnih izgub, ter ustrezne informacije o svojih praksah preverjanja kreditne sposobnosti.
80. V skladu z veljavnimi računovodskimi standardi in predpisi bi morale višje vodstvo kreditne institucije po svoji presoji določiti ustrezno raven združevanja in razčlenjevanja razkritih podatkov, da lahko razkritja še naprej izpolnjujejo računovodske zahteve ter zagotavljajo vpogled v izpostavljenost kreditne institucije kreditnim tveganjem in v pričakovane kreditne izgube, kar uporabnikom omogoča, da opravijo analizo posameznih institucij in primerjajo skupine podobnih subjektov.
81. Kvantitativna in kvalitativna razkritja, obravnavana kot celota, bi morala uporabnikom predstaviti glavne predpostavke/vhodne podatke, ki se uporabijo za pripravo ocen pričakovanih kreditnih izgub. Pri razkritjih bi bilo treba poudariti politike in opredelitve pojmov, ki so sestavni del ocene pričakovanih kreditnih izgub (kot sta podlaga kreditne institucije za združevanje izpostavljenosti iz naslova kreditov v portfelje s podobnimi značilnostmi kreditnega tveganja in njena opredelitev neplačila¹³), dejavnike, ki povzročajo spremembe ocen pričakovanih kreditnih izgub, in način, kako je bila vključena bonitetna presoja višjega vodstva na podlagi izkušenj. Pri razkritju pomembnih politik bi bilo treba navesti, kako so se te izvajale v posebnem okolju kreditne institucije.
82. Kreditne institucije bi morale zagotoviti kvalitativna razkritja o tem, kako so bile v proces ocenjevanja pričakovanih kreditnih izgub vključene informacije, usmerjene v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki, v skladu z veljavnim računovodskim okvirom, zlasti ko se ocena opravi na posamični podlagi.
83. Razkritja v zvezi s podlago za združevanje izpostavljenosti iz naslova kreditov v skupine bi morala vključevati informacije o tem, kako višje vodstvo preveri, ali so izpostavljenosti iz naslova kreditov ustrezno združene v skupine, tako da te še naprej ohranjajo skupne značilnosti kreditnega tveganja.
84. Da bi izboljšale kakovost in uporabnost informacij, razkritih za ocene pričakovanih kreditnih izgub, bi morale kreditne institucije pojasniti pomembnejše spremembe v ocenjevanju pričakovanih kreditnih izgub med posameznimi obdobji. Te informacije bi morale vključevati razkritja relevantnih kvalitativnih in kvantitativnih informacij na način, da bi se bolje razumelo, kako so se ocene pričakovanih kreditnih izgub spremenile.

¹²V skladu z delom 8 Uredbe (EU) št. 575/2013, dokumentom EBA GL/2016/11 o zahtevah po razkritju v skladu z delom 8 Uredbe (EU) št. 575/2013 ter smernicami EBA GL/2014/14 o pomembnosti, poslovni skrivnosti in zaupnosti ter o pogostosti razkritij v skladu s členi 432(1), 432(2) in 433 Uredbe (EU) št. 575/2013.

¹³Za nadaljnje smernice o opredelitvi neplačila glej odstavek 89 in 90 naslednjega oddelka.

85. Upravljalni organ kreditne institucije bi moral redno pregledovati njene politike v zvezi z razkritji in tako zagotoviti, da so razkrite informacije vedno ustrezne glede na profil tveganja kreditne institucije, koncentracijo produktov, panožne standarde in trenutne tržne razmere. Kreditne institucije bi morale tako zagotoviti razkritja, s katerimi bi se olajšale primerjave z njim podobnimi subjekti, uporabniki pa bi lahko na podlagi tega spremljali spremembe ocen pričakovanih kreditnih izgub kreditne institucije med posameznimi obdobji ter izvajali smiselne analize nacionalnih in mednarodnih skupin podobnih subjektov.

4.3 Posebne smernice za kreditne institucije, ki uporabljajo MSRP 9

Ta oddelek vsebuje smernice o vidikih zahtev glede pričakovanih kreditnih izgub iz oddelkov MSRP 9 o oslabitvah – in sicer zahtev po (i) popravku vrednosti za izgubo v znesku, enakem pričakovanim kreditnim izgubam v 12-mesečnem obdobju, (ii) oceni znatnih povečanj kreditnega tveganja ter (iii) uporabi praktičnih rešitev – ki jih drugi računovodski okviri za pričakovane kreditne izgube ne vključujejo in bi jih bilo treba razlagati v povezavi z drugimi oddelki teh smernic.

4.3.1 Popravek vrednosti za izgubo v znesku, enakem pričakovanim kreditnim izgubam v 12-mesečnem obdobju

86. V skladu z odstavkom 5.5.5 MSRP 9 „mora podjetje, če se na datum poročanja kreditno tveganje pri finančnem instrumentu od začetnega pripoznanja ni znatno povečalo, (oceniti) popravek vrednosti za izgubo za navedeni finančni instrument kot znesek, ki je enak pričakovanim kreditnim izgubam v 12-mesečnem obdobju“. Kreditne institucije bi morale izmeriti pričakovane kreditne izgube za vse izpostavljenosti iz naslova kreditov, ničelni popravek vrednosti pa bi moral biti redkost, saj so ocene pričakovanih kreditnih izgub z verjetnostjo tehtan znesek, ki bi moral vedno izražati možnost, da bo prišlo do kreditne izgube (glej odstavka 5.5.17 in 5.5.18 MSRP 9). Ničelni popravek vrednosti bi se lahko pojavil na primer za kredite, ki so v celoti zavarovani (vendar bi morale biti kreditne institucije previdne, ko pripravljajo ocene vrednosti zavarovanja s premoženjem, saj se lahko vrednost zavarovanja, ki je bila ocenjena ob odobritvi kredita v življenjski dobi kredita spremeni).
87. Kreditne institucije bi morale sprejeti aktiven pristop k ocenjevanju in merjenju pričakovanih kreditnih izgub v 12-mesečnem obdobju, s katerim bi lahko pravočasno ugotovile spremembe kreditnega tveganja in pravočasno pripoznale spremembe pričakovanih kreditnih izgub. V skladu z načelom 6 bi morale ocene zneska in časovne umestitve pričakovanih kreditnih izgub v 12-mesečnem obdobju odražati strokovno presojo višjega vodstva na podlagi izkušenj ter predstavljati nepristransko in z verjetnostjo tehtano oceno pričakovanih kreditnih izgub ob upoštevanju vrste možnih izidov.
88. V MSRP 9 je znesek, enak pričakovanim kreditnim izgubam v 12-mesečnem obdobju, opredeljen kot „[d]elež pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja, ki predstavljajo pričakovane kreditne izgube zaradi dogodkov neplačila pri finančnih

instrumentih, ki so možne v obdobju 12 mesecev po datumu poročanja¹⁴. V ta namen morajo kreditne institucije upoštevati, da znesek, enak pričakovanim kreditnim izgubam v 12-mesečnem obdobju, ne pomeni zgolj pričakovanih izgub v naslednjem 12-mesečnem obdobju, temveč v skladu z odstavkom B5.5.43 MSRP 9 pomeni pričakovane izpade denarnih tokov v celotnem obdobju trajanja izpostavljenosti iz naslova kreditov ali skupine takih izpostavljenosti zaradi škodnih dogodkov, ki bi se lahko zgodili v naslednjih 12 mesecih. Kreditne institucije morajo upoštevati tudi, da je treba v skladu z odstavkom 5.5.9 MSRP 9 za presojo, ali bi bilo treba v zvezi s finančnim instrumentom izmeriti pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja, upoštevati spremembo tveganja, da bo v pričakovanem obdobju trajanja finančnega instrumenta prišlo do neplačila. V nekaterih okoliščinah se lahko v skladu z MSRP 9 za to presojo uporabijo spremembe tveganja neplačila v naslednjih 12 mesecih, vendar to morda ni vedno ustrezno, posebno pozornost pa bi bilo treba nameniti zlasti primerom iz odstavka B5.5.14 MSRP 9.

89. Odstavek B5.5.37 MSRP 9 ne vsebuje opredelitve neplačila, vendar mora kreditna institucija v skladu z njim opredeliti neplačilo v skladu z opredelitvijo, ki se uporablja za notranje obvladovanje kreditnega tveganja. Poleg tega odstavek B5.5.37 MSRP 9 vključuje ovrgljivo predpostavko, da pride do neplačila najpozneje v primeru zaostanka s plačili 90 dni. Kreditne institucije bi se morale pri sprejemanju opredelitve neplačila za računovodske namene opirati na opredelitev iz člena 178 Uredbe (EU) št. 575/2013¹⁵, ki se uporablja za regulativne namene in vključuje:
- a. kvalitativno merilo, po katerem „institucija meni, da obstaja majhna verjetnost, da bo dolžnik poravnal svoje kreditne obveznosti do institucije, njene nadrejene osebe ali katere koli njej podrejene družbe v celoti, ne da bi institucija za poplačilo uporabila ukrepe, kot je unovčenje zavarovanja“ (dogodki, ki kažejo na „majhno verjetnost plačila“), in
 - b. objektivni kazalnik, po katerem „dolžnik več kot 90 dni zamuja s plačilom katere koli pomembne kreditne obveznosti do institucije, njene nadrejene osebe ali katere koli njej podrejene družbe“ in ki je enakovreden ovrgljivi predpostavki iz odstavka B5.5.37 MSRP 9.
90. V skladu s členom 178(1) Uredbe (EU) št. 575/2013 se šteje, da dogodek neplačila v zvezi s posameznim dolžnikom nastane, ko je izpolnjeno katero koli od meril iz odstavka 4(a) in (b) ali obe merili. V okviru tega bi morale kreditne institucije opredeliti neplačilo v skladu z merilom majhne verjetnosti plačila dolžnika, preden se v zvezi z izpostavljenostjo pojavi nerednost plačil po merilu zamude, daljše od 90 dni. V skladu s pristopom za regulativne namene bi se moral seznam elementov iz člena 178(3) Uredbe (EU) št. 575/2013, ki kažejo na majhno verjetnost plačila, uporabiti tako, da se zagotovi pravočasno ugotavljanje dogodkov, ki kažejo na „majhno verjetnost plačila“ in sčasoma povzročijo izpad denarnih tokov. Kar zadeva merilo iz odstavka 4(b) se možnost, da lahko pristojni organi za regulativne namene v primeru izpostavljenosti na drobno in za izpostavljenosti do subjektov javnega sektorja 90-dnevni rok

¹⁴ Glej Prilogo A k MSRP 9 – Opredelitve pojmov.

¹⁵ EBA je objavil osnutek smernic o uporabi opredelitve neplačila iz člena 178 Uredbe (EU) št. 575/2013.

nadomestijo z največ 180-dnevnim za različne produkte, če menijo da je to ustrezno glede na lokalne razmere (glej člen 178(1)(b) Uredbe (EU) št. 575/2013), ne bi smela razlagati kot izjema od uporabe ovrgljive predpostavke v zvezi z 90-dnevnim rokom iz odstavka B5.5.37 MSRP 9 za navedene izpostavljenosti.

91. Kreditne institucije bi morale pri pripravi ocene zneska, enakega pričakovanim kreditnim izgubam v 12-mesečnem obdobju, upoštevati primerne in dokazljive informacije, kot so navedene v opredelitvah pojmov in načelu 6 teh smernic ter ki vplivajo na kreditno tveganje, zlasti informacije, usmerjene v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki. Kreditne institucije bi morale uporabiti bonitetno presojo na podlagi izkušenj za obravnavo kvalitativnih in kvantitativnih informacij, ki lahko vplivajo na njihove ocene kreditnega tveganja. V skladu z MSRP 9 subjektu pri merjenju zneska, enakega pričakovanim kreditnim izgubam v 12-mesečnem obdobju, ni treba intenzivno iskati informacij. Vendar bi morale kreditne institucije dejavno vključevati informacije, ki lahko vplivajo na oceno pričakovanih kreditnih izgub, in ne bi smele izvzeti ali prezreti informacij, ki so v zadostni meri razpoložljive.
92. Kadar kreditna institucija ustvari izpostavljenosti z visokim kreditnim tveganjem (ki se v okviru tega odstavka ne bi smele razlagati kot nasprotno izpostavljenostim z nizkim kreditnim tveganjem, kot je opisano v odstavku 5.5.10 MSRP 9) in se njeni popravki vrednosti prvotno izmerijo po pričakovanih kreditnih izgubah v 12-mesečnem obdobju, bi morala kreditna institucija pozorno spremljati te izpostavljenosti zaradi morebitnega znatnega povečanja kreditnega tveganja, da bi tako zagotovila, da se v zvezi z njimi pravočasno uporabi merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja, ter ob tem lahko upoštevala, da je pri izpostavljenostih z visokim kreditnim tveganjem verjetna večja nestanovitnost in hitrejša povečanje kreditnega tveganja.
93. Tudi če kreditna institucija presodi, da povečanje kreditnega tveganja ni znatno, bi morala prilagoditi svojo oceno pričakovanih kreditnih izgub v 12-mesečnem obdobju, da ustrezno izrazi nastale spremembe kreditnega tveganja. Te prilagoditve bi morala uvesti veliko prej, kot se začne v zvezi s posamezno izpostavitvijo ali skupino izpostavitvev uporabljati merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja, ob upoštevanju morebitnega tveganja prehajanja med bonitetnimi razredi.
94. V primeru ocene na skupni podlagi bi morale izpostavljenosti v zadevni skupini izpolnjevati zahteve iz načela 3 teh smernic. Zlasti kadar ima kreditna institucija na voljo informacije, ki kažejo, da je potrebna dodatna ali drugačna razčlenitev skupine izpostavljenosti iz naslova kreditov, bi morala skupino razdeliti na podskupine in za vsako posebej posodobiti merjenje zneska, enakega pričakovanim kreditnim izgubam v 12-mesečnem obdobju, v primeru prehodnih okoliščin pa uporabiti začasno prilagoditev (glej načelo 3 teh smernic in podrobne zahteve za uporabo začasnih prilagoditev). Kadar se pojavijo informacije, ki kažejo, da se je kreditno tveganje posamezne podskupine znatno povečalo, bi bilo treba v zvezi z njo pripoznati pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja.

95. Izpostavljenosti iz naslova kreditov se ne bi smele združiti v skupine tako, da bi bilo oteženo pravočasno zaznavanje znatnih povečanj kreditnega tveganja (glej tudi načeli 3 in 4 teh smernic za dodatne zahteve v zvezi z združevanjem v skupine in ocenjevanjem pričakovanih kreditnih izgub na skupni podlagi).

4.3.2 Ocena znatnih povečanj kreditnega tveganja

96. V odstavku 5.5.4 MSRP 9 je navedeno, da je „[c]ilj zahtev glede oslabitve [...] pripoznati pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja za vse finančne instrumente, pri katerih je od začetnega pripoznanja prišlo do znatnega povečanja kreditnega tveganja (ne glede na to, ali se je ocenilo na posamični ali skupni podlagi), pri čemer se upoštevajo vse primerne in dokazljive informacije, vključno z informacijami, usmerjenimi v prihodnost“.
97. Ta pristop je utemeljen s tem, da se kreditna sposobnost nasprotne stranke in s tem pričakovane kreditne izgube, predvidene ob začetnem pripoznanju, takrat upoštevajo pri določanju cen posojila. To pomeni, da z zaračunano obrestno mero morda ni mogoče v celoti nadomestiti povečanja kreditnega tveganja po nastanku, zato bi morale kreditne institucije skrbno presoditi, ali se je kreditno tveganje znatno povečalo.¹⁶ Če se je, bi se moralo za izpostavljenost iz naslova kreditov uporabiti merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja.
98. Kreditne institucije bi morale za presojo, ali se je kreditno tveganje izpostavljenosti znatno povečalo, ter merjenje pričakovanih kreditnih izgub v 12-mesečnem obdobju in pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja, ki se zahtevata, vzpostaviti zanesljivo upravljanje, sisteme in kontrole v skladu z načeli iz teh smernic. Če jih še niso vzpostavile, bi morale kreditne institucije vzpostaviti sisteme, s katerimi lahko obravnavajo in sistematično ocenjujejo velike količine informacij, potrebnih za (1) presojo, ali se je kreditno tveganje pri posameznih izpostavljenostih iz naslova kreditov ali skupinah takih izpostavljenosti znatno povečalo, in za (2) merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja v primeru znatnih povečanj. Nadrejene osebe in podrejene družbe, za katere velja Direktiva 2013/36/EU, bi morale zagotoviti uporabo usklajenega pristopa za celotno skupino. To bi moralo vključevati zlasti uvedbo procesov, s katerimi se zagotovi, da višje vodstvo kreditne institucije pregleda in potrdi napovedi gospodarskih razmer v različnih jurisdikcijah in gospodarskih sektorjih ter da se za celotno skupino uporabljajo usklajeni procesi, kontrole in ekonomske predpostavke za pripravo napovedi ter se te usklajeno povezuje s pričakovanji v zvezi s kreditnimi izgubami. Potreba po usklajenosti se ne bi smela razlagati kot zahteva po uporabi iste prakse za celotno skupino. Dejansko se lahko v usklajenem okviru pri posameznih jurisdikcijah in produktih pojavijo razlike, ki so na primer odvisne od razpoložljivosti podatkov. Te razlike bi bilo treba ustrezno dokumentirati in utemeljiti.

¹⁶ V skladu z MSRP 9 morajo subjekti pri ocenjevanju znatnega povečanja kreditnega tveganja upoštevati vrsto različnih dejavnikov, med katerimi je lahko tudi določanje cene.

99. Vzpostavljeni procesi bi morali kreditnim institucijam omogočiti, da pravočasno in na celovit način presodijo, ali se je kreditno tveganje po začetnem pripoznanju izpostavljenosti iz naslova kreditov znatno povečalo, da lahko v primeru znatnega povečanja kreditnega tveganja nemudoma začnejo v zvezi s posamezno izpostavljenostjo ali skupino izpostavljenosti s podobnimi značilnostmi kreditnega tveganja meriti pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja v skladu z računovodskimi zahtevami glede oslabitve iz MSRP 9.
100. Kot je navedeno v odstavku B5.5.17 MSRP 9 v zvezi z ocenjevanjem znatnega povečanja kreditnega tveganja od začetnega pripoznanja, je treba pri tem upoštevati vrsto različnih informacij. V širšem smislu to vključuje informacije o makroekonomskih razmerah ter gospodarskem sektorju in geografski regiji, ki sta pomembna za posameznega kreditojemalca ali skupino kreditojemalcev s skupnimi značilnostmi kreditnega tveganja, pa tudi posebne strateške, operativne in druge značilnosti kreditojemalca. Ključni element je zahteva po upoštevanju vseh primernih in dokazljivih informacij, usmerjenih v prihodnost, ki se lahko pridobijo brez pretiranih stroškov in prizadevanj (glej tudi odstavek 131 teh smernic o naboru informacij, ki ga je treba uporabiti), poleg informacij o tekočih razmerah in preteklih podatkov.
101. Za pravočasno pripoznanje popravkov vrednosti v skladu z zahtevami MSRP 9 bi morale kreditne institucije:
- a. zbrati podatke in napovedi za ključne dejavnike kreditnega tveganja svojih izpostavljenosti iz naslova kreditov in portfeljev ter
 - b. na podlagi teh podatkov in napovedi biti sposobne, da količinsko opredelijo kreditno tveganje pri vsaki izpostavljenosti iz naslova kreditov in vsakem portfelju.
102. V odstavku B5.5.2 MSRP 9 je navedeno, da se načeloma pričakuje, da bodo pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja pripoznane, preden je finančni instrument v zaostanku s plačili, ter da se „[k]reditno tveganje [...] običajno znatno poveča, preden se začnejo zaostanki s plačili pri finančnem instrumentu ali preden se zaznajo drugi dejavniki, značilni za posojilojemalca, ki vplivajo na zaostanke s plačili (na primer sprememba ali prestrukturiranje)“. Zato bi morale kreditne institucije pri analizah upoštevati dejstvo, da se determinante kreditnih izgub zelo pogosto začnejo slabšati veliko prej, preden se pri prizadetih izpostavljenostih iz naslova kreditov pojavijo kakršni koli objektivni dokazi o nerednosti plačil (več mesecev ali v nekaterih primerih let prej). Kreditne institucije bi morale upoštevati, da so podatki o nerednosti plačil praviloma usmerjeni v preteklost in bodo sami po sebi redko zadostni za izvajanje pristopa k pričakovanim kreditnim izgubam. V primeru portfeljev izpostavljenosti do malih dolžnikov bodo negativni razvoj makroekonomskih dejavnikov in značilnosti kreditojemalca na primer praviloma povzročili povečanje stopnje kreditnega tveganja veliko prej, kot bodo to pokazale informacije o zaostajanju plačil oziroma nerednih plačilih.

103. Zato bi morale kreditne institucije za zanesljivo doseganje namena MSRP 9 upoštevati tudi povezave makroekonomskih dejavnikov in značilnosti kreditojemalca s stopnjo kreditnega tveganja pri portfelju na podlagi primernih in dokazljivih informacij. V ta namen bi morale začeti podrobno analizo preteklih vzorcev in tekočih trendov, na podlagi katere bi lahko opredelile najpomembnejše dejavnike kreditnega tveganja. Bonitetna presoja na podlagi izkušenj bi morala olajšati upoštevanje tekočih in napovedanih razmer, ki bodo verjetno vplivale na navedene dejavnike tveganja, pričakovane izpade denarnih tokov in s tem na pričakovane izgube.
104. Kreditne institucije bi morale tovrstne analize opraviti ne samo v zvezi s portfelji posameznih manjših posojil, kot so izpostavljenosti iz naslova kreditnih kartic, temveč tudi v zvezi z velikimi izpostavljenostmi iz naslova kreditov, ki se upravljajo posamično. Na primer, za veliko posojilo za poslovne nepremičnine bi morale kreditne institucije upoštevati dejstvo, da so trgi poslovnih nepremičnin v številnih jurisdikcijah precej občutljivi na splošno makroekonomsko okolje, in proučiti možnost uporabe informacij, kot so stopnje obrestnih mer ali stopnje nezasedenosti, za ugotavljanje morebitnega znatnega povečanja kreditnega tveganja.
105. Kreditne institucije bi morale imeti jasno politiko, vključno z ustrezno oblikovanimi merili, glede tega, kaj pomeni „znatno“ povečanje kreditnega tveganja za posamezne vrste izpostavljenosti iz naslova kreditov. Ta merila in razloge za to, da se šteje, da so ti pristopi in opredelitve ustrezni, bi bilo treba razkriti v skladu z odstavkom 35F MSRP 7 – Finančni instrumenti: Razkritja. V skladu z odstavkom 5.5.9 MSRP 9 mora subjekt pri oceni znatnega povečanja kreditnega tveganja „uporabiti spremembo tveganja, da bo v pričakovanem obdobju trajanja finančnega instrumenta prišlo do neplačila, in ne spremembe zneska pričakovanih kreditnih izgub“. V ta namen bi morale institucije to oceno opraviti v smislu tveganja neplačila, in ne v smislu pričakovane kreditne izgube (tj. pred obravnavo učinkov instrumentov za zmanjšanje kreditnega tveganja, kot je zavarovanje s premoženjem ali poroštvo).
106. Kreditne institucije bi morale pri načrtovanju svojega pristopa k ugotavljanju znatnega povečanja kreditnega tveganja upoštevati vsakega od 16 razredov kazalnikov iz MSRP 9 (če so ustrezni za finančni instrument, ki se ocenjuje), določenih v točkah od (a) do (p) odstavka B5.5.17, ter proučiti, ali bi morale upoštevati še katere dodatne informacije. Ti kazalniki (iz MSRP 9 in teh smernic) se ne bi smeli razlagati kot „kontrolni seznam“. Pri ocenjevanju tega, ali se je pri določeni vrsti izpostavljenosti iz naslova kreditov kreditno tveganje znatno povečalo, so nekateri morda bolj pomembni od drugih. Ob tem bi morale kreditne institucije posebno pozornost nameniti preprečevanju tveganja, da se znatno povečanje kreditnega tveganja, ki je dejansko prisotno, ne bi nemudoma upoštevalo. Kreditne institucije zlasti ne bi smele omejiti znatnih povečanj kreditnega tveganja na situacije, ko se pričakuje da se bo kreditna kakovost finančnega instrumenta poslabšala (tj. tretja faza v skladu z zahtevami glede oslabitev iz MSRP 9). Lahko se namreč kreditno tveganje dolžnika znatno poveča, ne da bi obstajali dokazi, da bodo izpostavljenosti iz naslova kreditov do tega

dolžnika verjetno postale oslabiljene. Znatno povečanje kreditnega tveganja ne pomeni nujno, da bo verjetno prišlo do neplačila, ampak zgolj, da je verjetnost neplačila večja, kot je bila ob začetnem pripoznanju. To poudarja simetrija modela MSRP 9: za izpostavljenosti iz naslova kreditov se lahko v nekem trenutku začne uporabljati merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja, pozneje pa se znova uporabi merjenje pričakovanih kreditnih izgub v 12-mesečnem obdobju, če prag za znatno povečanje kreditnega tveganja ni več dosežen.

107. Kreditne institucije bi morale pri oceni znatnega povečanja kreditnega tveganja upoštevati zlasti naslednji nepopoln seznam kazalnikov:

- a. odločitev višjega vodstva kreditne institucije, v skladu s katero bi bil, če bi bila obstoječa izpostavljenost iz naslova kreditov na novo ustvarjena na datum poročanja, cenovni element izpostavljenosti iz naslova kreditov, ki izraža kreditno tveganje izpostavljenosti, precej višji, kot je bil, ko je posojilo dejansko nastalo, ker se je od nastanka kreditno tveganje posameznega kreditojemalca ali razreda kreditojemalcev povečalo;
- b. odločitev višjega vodstva kreditne institucije, v skladu s katero se okrepijo zahteve za zavarovanja in/ali zaveze za nove izpostavljenosti iz naslova kreditov, ki so podobne že ustvarjenim izpostavljenostim iz naslova kreditov, zaradi sprememb kreditnega tveganja teh izpostavljenosti od začetnega pripoznanja;
- c. znižanje bonitetne ocene kreditojemalca s strani priznane bonitetne agencije ali v okviru sistema notranjih bonitetnih ocen kreditne institucije;
- d. za donosne izpostavljenosti iz naslova kreditov, ki so predmet posamičnega spremljanja in pregleda: povzetek notranje bonitetne ocene/kazalnik kreditne kakovosti, ki je slabši kot ob začetnem pripoznanju;
- e. poslabšanje ustreznih determinant kreditnega tveganja (npr. prihodnji denarni tokovi) za posameznega dolžnika (ali skupine dolžnikov) in
- f. pričakovana sprememba zaradi finančnih težav, vključno s tistimi, ki izpolnjujejo pogoje za restrukturiranje v skladu z Uredbo (EU) 2015/227.

Čeprav bi moralo izvajanje MSRP 9 odražati prakse upravljanja kreditnega tveganja, kadar je to mogoče, v nekaterih primerih to ne bi bilo ustrezno. Če na primer kreditna institucija večino izpostavljenosti iz naslova kreditov upravlja enako ne glede na kreditno tveganje (z izjemo posebno uspešnih ali neuspešnih posojil), način upravljanja izpostavljenosti iz naslova kreditov verjetno ne bo zanesljiv kazalnik morebitnega znatnega povečanja kreditnega tveganja.

108. Kreditne institucije bi morale pri presoji, ali se je kreditno tveganje za izpostavljenost iz naslova kreditov znatno povečalo, upoštevati tudi naslednje dejavnike, ki so povezani z okoljem, v katerem kreditna institucija ali kreditojemalec deluje:
- a. poslabšanje makroekonomskih obetov, pomembnih za posameznega kreditojemalca ali skupino kreditojemalcev. Makroekonomske ocene bi morale biti ustrezno obsežne, da se vključijo dejavniki, pomembni za države, gospodarske družbe, gospodinjstva in druge vrste kreditojemalcev. Poleg tega bi morale obravnavati vse morebitne ustrezne regionalne razlike pri gospodarski uspešnosti v jurisdikciji¹⁷ in
 - b. poslabšanje obetov za sektor ali panoge, v katerih deluje kreditojemalec.
109. Točna opredelitev dejavnikov kreditnega tveganja ter zanesljiva predstavitev povezav med navedenimi dejavniki in stopnjo kreditnega tveganja bi morali biti ključni, saj je lahko navidezno majhna sprememba kvalitativne lastnosti posojila glavni kazalnik znatnega povečanja tveganja neplačila. Poleg tega je v skladu z odstavkom 5.5.9 MSRP 9 pomen spremembe kreditnega tveganja od začetnega pripoznanja odvisen od tveganja neplačila ob začetnem pripoznanju. V zvezi s tem bi morala kreditna institucija, ki uporablja spremembe PD za ugotavljanje sprememb tveganja neplačila, upoštevati pomembnost zadevne spremembe PD, izražene kot razmerje (ali stopnja spremembe), glede na PD ob začetnem pripoznanju (tj. sprememba PD, deljena s PD ob začetnem pripoznanju), pri čemer bi morala upoštevati tudi odstavek B5.5.11 MSRP 9. Prav tako bi morala upoštevati tudi velikost same spremembe PD (tj. razlika med PD na datum merjenja in PD ob začetnem pripoznanju).
110. Kreditne institucije se ne bi smele osredotočati zgolj na to, za koliko „razredov“ se bonitetna ocena zniža, saj sprememba PD morda ni premo sorazmerna spremembi za en razred (na primer, na podlagi sedanjih podatkov in analiz, ki veljajo za nekatere jurisdikcije, je verjetnost neplačila v petih letih za izpostavljenost z oceno BB približno trikrat večja od verjetnosti neplačila za izpostavljenost z oceno BBB). Poleg tega bi bilo treba zato, ker je pomembnost spremembe za en razred odvisna od razdrobljenosti bonitetnega sistema banke in torej od „širine“ posameznih razredov, opredeliti ustrezno začetno segmentacijo, da se prepreči, da bi znatno povečanje kreditnega tveganja za posamezno izpostavljenost iz naslova kreditov ali skupino takih izpostavljenosti ostalo zakrito v okviru posameznega segmenta. V zvezi s tem bi morale kreditne institucije zagotoviti, da bonitetni sistemi vključujejo dovolj razredov, da se lahko kreditno tveganje ustrezno razloči. Kreditne institucije bi morale biti pozorne tudi na dejstvo, da se lahko znatno povečanje kreditnega tveganja pojavi že pred spremembo bonitetnega razreda.
111. Kreditne institucije bi morale upoštevati, da v nekaterih okoliščinah neugodna gibanja pri dejavnikih, navedenih v odstavkih 107 in 108, morda ne nakazujejo znatnega povečanja kreditnega tveganja. V nekaterih primerih lahko na primer velja, da je verjetnost neplačila pri

¹⁷ Glej načelo 6 teh smernic o upoštevanju informacij, usmerjenih v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki.

izpostavljenosti iz naslova kreditov z oceno AA majhna in ne bistveno večja kot pri izpostavljenosti z oceno AAA. Vendar je izpostavljenosti iz naslova kreditov s tako očitno nizkim kreditnim tveganjem zelo malo in, kot je navedeno v odstavku 110, občutljivost verjetnosti neplačila na bonitetne razrede se lahko močno poveča s poslabšanjem bonitetne ocene.

112. Kreditne institucije bi se morale zavedati tudi, da se lahko v nekaterih okoliščinah nekateri dejavniki gibljejo v negativno smer in se to izravna z izboljšanjem drugih dejavnikov (glej smernice za izvajanje MSRP 9, primer 2). Ne glede na to bi morale kreditne institucije glede na pomen zaznavanja znatnega povečanja kreditnega tveganja vzpostaviti procese upravljanja in nadzora, na podlagi katerih bi lahko zanesljivo potrjevale kakršnekoli presoje, da dejavnike, ki bi lahko negativno vplivali na kreditno tveganje, izravnavajo dejavniki, ki bi lahko imeli ugoden vpliv.
113. Kreditne institucije bi morale temeljito obravnavati in prednostno upoštevati diskrecijske odločitve svojega upravljalnega organa ali višjega vodstva, ki kažejo na spremembo kreditnega tveganja. Na primer, če se zaradi zaskrbljenosti glede kreditnega tveganja sprejme odločitev za okrepitev spremljanja kreditnojemalca ali razreda kreditnojemalcev, nosilec odločanja tega ukrepa verjetno ne bi sprejel, če ne bi menil, da je povečanje kreditnega tveganja znatno.
114. Ko kreditna institucija oceni, da se je kreditno tveganje znatno povečalo za nekatere od njenih izpostavljenosti iz naslova kreditov do nasprotne stranke, vendar ne za vse, na primer zaradi razlik v času odobritve posojil, bi morala zagotoviti, da se opredelijo vse izpostavljenosti iz naslova kreditov, pri katerih se je kreditno tveganje znatno povečalo.
115. Kadar kreditna institucija na skupinski podlagi (tj. v primeru izpostavljenosti na drobno) ocenjuje, ali se je kreditno tveganje znatno povečalo, bi se morale opredelitve portfeljev redno pregledovati, da bi se zagotovilo, da imajo izpostavljenosti iz naslova kreditov, ki jih zajemajo portfelji, še naprej skupne značilnosti kreditnega tveganja v smislu odziva na dejavnike tveganja. Zaradi sprememb gospodarskih razmer je morda treba preoblikovati skupine.
116. V skladu z odstavkom B5.5.1 MSRP 9 o oceni znatnega povečanja kreditnega tveganja od začetnega pripoznanja na skupni podlagi bi morale kreditne institucije v primerih, ko je očitno, da se je kreditno tveganje nekaterih izpostavljenosti iz naslova kreditov v skupini takih izpostavljenosti znatno povečalo, v zvezi s podskupino ali delom skupine izpostavljenosti začeti izvajati merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja, tudi če znatnega povečanja ni mogoče opredeliti na ravni posamezne izpostavljenosti (glej MSRP 9, primer 5).
117. V skladu z odstavkom B5.5.6 MSRP 9 in odstavkom IE39 smernic za izvajanje MSRP 9 bi bilo treba v primeru, ko na podlagi skupnih značilnosti kreditnega tveganja ni mogoče opredeliti posebne podskupine izpostavljenosti iz naslova kreditov, pri katerih se je kreditno

tveganje znatno povečalo, merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja izvajati za ustrežni delež celotne skupine.

118. Pojem „znatno“ se ne bi smel razlagati enako kot statistična značilnost, kar pomeni, da pristop k ocenjevanju ne bi smel temeljiti zgolj na kvantitativni analizi. Za portfelje z velikim številom posameznih malih posojil in obsežno količino ustreznih preteklih podatkov se „znatna“ povečanja kreditnega tveganja morda lahko deloma opredelijo tako, da se uporabijo statistične tehnike. Vendar za druge izpostavljenosti iz naslova kreditov to morda ni izvedljivo.
119. Poleg tega se vprašanje „znatnega“ povečanja ne bi smelo presojati v smislu stopnje vpliva na temeljne računovodske izkaze kreditne institucije. Opredelitev in razkritje znatnih povečanj kreditnega tveganja sta potrebna tudi, če povečanje kreditnega tveganja, opredeljeno v smislu verjetnosti neplačila, verjetno ne bo vplivalo na popravek vrednosti – na primer zato, ker zavarovanje izpostavljenosti s premoženjem presega zavarovanje s premoženjem v celoti – da se kreditnim institucijam omogoči, da opredelijo in razkrijejo tista povečanja, ki bi lahko bila pomembna uporabnikom, ki želijo razumeti trende v zvezi z kreditnim tveganjem, vsebovanim v izpostavljenostih kreditne institucije iz naslova kreditov.
120. V skladu z odstavkom 5.5.9 MSRP 9 ocena znatnih povečanj kreditnega tveganja temelji na primerjavi med kreditnim tveganjem izpostavljenosti na datum poročanja in kreditnim tveganjem ob začetnem pripoznanju. Odstavek BC5.161 MSRP 9 in ponazoritveni primer 6 predstavljata primer uporabe tega načela v standardu in ne izjemo od tega načela. Ta primer kaže, da lahko kreditne institucije določijo največjo raven kreditnega tveganja za posamezne portfelje ob začetnem pripoznanju, pri čemer se za navedeni portfelj uporabi merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja, ko kreditno tveganje preseže največjo raven. Ta poenostavitev je pomembna samo, ko se izpostavljenosti dovolj podrobno razčlenijo, tako da lahko kreditna institucija dokaže, da je analiza usklajena z načeli MSRP 9. Natančneje, kreditne institucije bi morale biti sposobne dokazati, da se kreditno tveganje za postavke portfelja ni znatno povečalo, preden je bil dosežen najvišji bonitetni razred.
121. Kreditne institucije bi morale strogo preverjati kakovost svojega pristopa k ocenjevanju tega, ali se je kreditno tveganje znatno povečalo. Upravljalni organ ali višje vodstvo kreditne institucije bi morale proučiti, ali bi bilo treba pri oceni znatnega povečanja kreditnega tveganja upoštevati dodatne dejavnike, s čimer bi se kakovost njihovega pristopa izboljšala.
122. Kreditne institucije bi morale biti pozorne na vse morebitne možnosti za pristranskost, ki bi lahko preprečile izpolnjevanje ciljev MSRP 9. Ko kreditne institucije menijo, da bi lahko njihov pristop k izvajanju povzročil pristranskost, bi morale spremeniti svojo oceno glede na ugotovljeno pristranskost in tako zagotoviti doseganje namena standarda (glej zlasti odstavke B5.5.1–B5.5.6 MSRP 9).
123. V odstavkih 5.5.12 in B5.5.25–B5.5.27 MSRP 9 so določene zahteve za oceno znatnega povečanja kreditnega tveganja za izpostavljenosti iz naslova kreditov, pri katerih so bili pogodbeni denarni tokovi na novo dogovorjeni ali spremenjeni. Subjekt mora zlasti za

spremembe, ki ne povzročijo odprave pripoznanja v skladu z MSRP 9, oceniti, ali se je kreditno tveganje znatno povečalo, tako da primerja (a) tveganje neplačila na datum poročanja na podlagi spremenjenih pogodbenih pogojev in (b) tveganje neplačila ob začetnem pripoznanju na podlagi prvotnih, nespremenjenih pogodbenih pogojev.

124. Kreditne institucije bi morale zagotoviti, da spremembe pogojev ali ponovni dogovori ne prikrijejo povečanja kreditnega tveganja, zaradi česar bi bile pričakovane kreditne izgube podcenjene ali bi prišlo do zamude prehoda na merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja za dolžnike, pri katerih se je kreditno tveganje znatno poslabšalo, ali bi prišlo do neustreznega prehoda z merjenja kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja nazaj na merjenje pričakovanih kreditnih izgub v 12-mesečnem obdobju.
125. Kreditne institucije bi morale biti pri presoji, ali se je kreditno tveganje izpostavljenosti iz naslova kreditov s spremenjenimi pogoji znatno povečalo, sposobne pokazati, ali se je zaradi take spremembe ali ponovnega dogovora izboljšala ali povrnila zmožnost kreditne institucije v primerjavi s stanjem ob začetnem pripoznanju, da prejme plačila obresti in glavnice, ter to upoštevati pri pripravi ocen pričakovanih kreditnih izgub. Upoštevati bi morale tudi spremenjene pogodbene denarne tokove ter posledice sprememb za prihodnje kreditno tveganje izpostavljenosti iz naslova kreditov (glede na kreditno tveganje dolžnika). Med drugim bi morale upoštevati naslednje dejavnike:
- a. ali je sprememba oziroma ponovni dogovor pogodbenih pogojev in nastalih denarnih tokov ekonomsko ugoden za dolžnika v primerjavi s prvotnimi, nespremenjenimi pogodbenimi pogoji in kako sprememba ekonomsko vpliva na sposobnost dolžnika, da odplača dolg;
 - b. ali se lahko opredelijo dejavniki, ki podpirajo s strani kreditne institucije opravljeno oceno dolžnikove sposobnosti, da odplača dolg, vključno z okoliščinami, zaradi katerih je do spremembe prišlo, ter prihodnjimi obeti dolžnika zaradi sprememb, ob upoštevanju tekočih razmer, makroekonomskih napovedi in obetov za sektor/panogo, v kateri dolžnik opravlja dejavnost, poslovnega modela dolžnika ter poslovnega načrta (načrta upravljanja) dolžnika, v katerem se odražajo dolžnikova pričakovanja glede prihodnje uspešnosti, finančne trdnosti in denarnih tokov, ter
 - c. ali je poslovni načrt dolžnika izvedljiv, uresničljiv in usklajen z načrtom plačil obresti in glavnice na podlagi spremenjenih pogodbenih pogojev izpostavljenosti iz naslova kreditov.
126. V zvezi z izpostavljenostmi iz naslova kreditov, za katere se začne uporabljati merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja in se pozneje spremenijo ali ponovno dogovorijo ter se v zvezi z njimi pripoznanje ne odpravi, se ne bi smel izvesti prehod nazaj na merjenje pričakovanih kreditnih izgub v 12-mesečnem obdobju, če ni dovolj dokazov, da se kreditno tveganje v celotnem obdobju trajanja izpostavljenosti ni znatno povečalo v primerjavi s kreditnim tveganjem ob začetnem pripoznanju. Na primer, kadar kreditna institucija dolžnikom v finančnih težavah odobri različne ugodnosti, kot je znižanje obrestne mere ali odlog plačila glavnice, lahko izpostavljenost iz naslova kreditov kaže značilnosti

manjšega kreditnega tveganja, čeprav ima dolžnik v resnici še naprej finančne težave in ni realnih možnosti, da bo v preostalem obdobju trajanja izpostavljenosti izvedel načrtovana plačila. V skladu z odstavkom B5.5.27 MSRP 9 lahko dokazi, da merila za pripoznanje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja niso več izpolnjena, vključujejo evidenco zagotavljanja tekočih in pravočasnih plačil ob spremenjenih pogodbenih pogojih v preteklosti. Stranka bi običajno morala dokazati dosledno zanesljivo odplačevanje v določenem obdobju, preden bi se lahko štelo, da se je kreditno tveganje zmanjšalo. Na primer, zgodovina zamujenih ali nepopolnih plačil v preteklosti se običajno ne bi izbrisala samo zaradi enega pravočasnega plačila po spremembi pogodbenih pogojev.

4.3.3 Uporaba praktičnih rešitev

127. MSRP 9 vključuje več praktičnih rešitev za olajšanje bremena implementacije za vrsto različnih podjetij ob upoštevanju dejstva, da bodo MSRP 9 uporabljali različni subjekti, vključno s tistimi, ki ne opravljajo dejavnosti v bančnem sektorju.
128. V nadaljevanju se obravnavajo naslednje praktične rešitve: nabor informacij, ki jih mora subjekt upoštevati pri merjenju pričakovanih kreditnih izgub, izjema za izpostavljenosti z „nizkim“ kreditnim tveganjem ter ovrgljiva predpostavka v zvezi s 30-dnevnim zaostankom s plačili.
129. Kreditne institucije bi morale navedene praktične rešitve uporabljati v omejenem obsegu, saj lahko povzročijo precejšnjo pristranskost in ker glede na njihovo poslovno dejavnost ustreznih informacij verjetno ne bo mogoče pridobiti „brez pretiranih stroškov in prizadevanj“. Kreditne institucije bi morale pri uporabi praktičnih rešitev proučiti potrebo po prilagoditvah, da preprečijo morebitno pristranskost, saj bi morale upoštevati, da je namen MSRP 9 oceniti pričakovane kreditne izgube ter izraziti nepristranski, z verjetnostjo tehtan znesek, določen z ovrednotenjem vrste možnih izidov (odstavek 5.5.17 MSRP 9).
130. Kadar kreditna institucija uporabi te praktične rešitve, bi morala to jasno utemeljiti.

Nabor informacij

131. V odstavku B5.5.15 MSRP 9 je navedeno, da subjekt „upoštevava primerne in dokazljive informacije, ki se lahko pridobijo brez pretiranih stroškov in prizadevanj“ ter da mu „pri ugotavljanju, ali se je kreditno tveganje od začetnega pripoznanja znatno povečalo, ni treba iskati izčrpnih informacij“. Kreditne institucije teh navedb ne bi smele razlagati ozko ter bi morale razviti sisteme in procese, pri katerih se uporabijo vse primerne in dokazljive informacije, ustrezne za skupino izpostavljenosti ali posamezno izpostavljenost, kot je potrebno, da se zagotovi visokokakovostno, zanesljivo in usklajeno izpolnjevanje računovodskih zahtev. Ne glede na to ni treba prevzeti dodatnih stroškov in operativnega bremena, če to ne prispeva k visokokakovostnemu izvajanju MSRP 9.

Izjema za „nizko kreditno tveganje“

132. V skladu z odstavkom 5.5.10 MSRP 9 lahko subjekt „predpostavi, da se kreditno tveganje finančnega instrumenta od začetnega pripoznanja ni znatno povečalo, če se za finančni instrument ugotovi, da ima na datum poročanja nizko kreditno tveganje“. Čeprav imajo kreditne institucije na podlagi tega možnost, da za izpostavljenosti z „nizkim kreditnim tveganjem“ ne ocenjujejo, ali se je kreditno tveganje od začetnega pripoznanja znatno povečalo, bi morale to izjemo uporabljati v omejenem obsegu. Kreditne institucije bi morale predvsem izvajati pravočasno oceno znatnega povečanja kreditnega tveganja za vse izpostavljenosti iz naslova kreditov.
133. V okviru tega bi morale kreditne institucije vedno pripoznati spremembe pričakovanih kreditnih izgub v 12-mesečnem obdobju na podlagi popravka vrednosti, če znatnega povečanja kreditnega tveganja ni, v nasprotnem primeru pa v zvezi z izpostavljenostmi iz naslova kreditov začeti izvajati merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja. Da bi se zagotovilo visokokakovostno izvajanje MSRP 9, bi bilo treba vsako uporabo izjeme za nizko kreditno tveganje podpreti z jasnimi dokazi, da je kreditno tveganje na datum poročanja dovolj nizko, da se kreditno tveganje od začetnega pripoznanja ni moglo znatno povečati.
134. Za ponazoritev pomena nizkega kreditnega tveganja iz odstavka B5.5.22 MSRP 9 je v odstavku B5.5.23 MSRP 9 naveden primer instrumenta z zunanjo bonitetno oceno „naložbeni razred“. Vendar vseh izpostavljenosti iz naslova kreditov, ki jih bonitetna agencija oceni kot „naložbeni razred“, ni mogoče samodejno obravnavati kot izpostavljenosti z nizkim kreditnim tveganjem. Kreditne institucije bi se morale pri ovrednotenju kreditnega tveganja izpostavljenosti iz naslova kreditov zanašati predvsem na svoje ocene kreditnega tveganja in ne zgolj ali samodejno na ocene bonitetnih agencij (če so na voljo). Ne glede na to bi moral upravljalni organ ali višje vodstvo kreditne institucije v zvezi z notranjimi bonitetnimi ocenami, ki so bolj optimistične od zunanjih, opraviti dodatno analizo in jih utemeljiti.

Ovrgljiva predpostavka v zvezi z zaostankom s plačili, daljšim od 30 dni

135. Kreditne institucije bi morale vzpostaviti procese ocenjevanja in upravljanja kreditnega tveganja, s katerimi bi zagotovile, da se znatno povečanje kreditnega tveganja ugotovi bistveno prej, preden se pri izpostavljenosti prekorači rok zapadlosti ali pojavi nerednost plačil. Čeprav se z MSRP 9 ne prepoveduje uporaba ovrgljive predpostavke v zvezi z zaostankom s plačili, daljšim od 30 dni, kot alternativnega ukrepa skupaj z drugimi, zgodnejšimi kazalniki za oceno znatnega povečanja kreditnega tveganja, je kreditne institucije ne bi smele uporabljati kot glavni kazalnik za prehod na merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja.
136. Vsaka domneva, da je predpostavka v zvezi z zaostankom s plačili, daljšim od 30 dni, ovrgljiva na podlagi tega, da se kreditno tveganje ni znatno povečalo, bi morala biti podprta s temeljito analizo, s katero se jasno dokaže, da 30-dnevni zaostanek s plačili ne korelira z

znatnim povečanjem kreditnega tveganja.¹⁸ Pri tej analizi bi se morale upoštevati aktualne ter primerne in dokazljive informacije, usmerjene v prihodnost, zaradi katerih bi se lahko izpadi denarnih tokov razlikovali od preteklih izkušenj.

137. V zvezi s tem bi morale kreditne institucije uporabiti primerne in dokazljive informacije, usmerjene v prihodnost, da bi preverile, ali obstaja vsebinska zveza med takimi informacijami in dejavniki kreditnega tveganja. Kreditne institucije ne bi smele uporabiti ovrgljive predpostavke v zvezi z zaostankom s plačili, daljšim od 30 dni, razen če ne dokažejo, da informacije, usmerjene v prihodnost, niso bile vsebinsko povezane z dejavnikom kreditnega tveganja, ali če teh informacij ni mogoče pridobiti brez pretiranih stroškov in prizadevanj.
138. V omejenih primerih, v katerih so informacije o zaostanku s plačili najboljše merilo, ki ga ima kreditna institucija na voljo za ugotavljanje, kdaj bi bilo treba v zvezi z izpostavljenostmi začeti meriti pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja, bi morala kreditna institucija posebno pozornost nameniti merjenju popravka vrednosti za pričakovane kreditne izgube v 12-mesečnem obdobju, da bi zagotovila ustrezno zajetje pričakovanih kreditnih izgub v skladu z namenom merjenja MSRP 9. Poleg tega bi morale kreditne institucije upoštevati, da bo precejšnje zanašanje na informacije, usmerjene v preteklost, povzročilo pristranskost pri izvajanju računovodskega modela za pričakovane kreditne izgube ter da bi morale zagotoviti, da se izpolni namen zahtev glede oslabitev iz MSRP 9 (tj. izraziti pričakovane kreditne izgube, ki izpolnjujejo navedene namene merjenja, in zajeti vsa znatna povečanja kreditnega tveganja).

4.4 Nadzorniško ovrednotenje praks v zvezi s kreditnim tveganjem, obračunavanje pričakovanih kreditnih izgub in kapitalska ustreznost

4.4.1 Načelo 1 – ocena upravljanja kreditnega tveganja

Pristojni organi bi morali redno vrednotiti učinkovitost praks v zvezi s kreditnim tveganjem, ki jih izvaja kreditna institucija.

139. Pristojni organi bi morali preveriti, ali so kreditne institucije sprejele in upoštevale dobre prakse v zvezi s kreditnim tveganjem, opisane v teh smernicah. Ovrednotenje, ki ga opravijo pristojni organi, bi moralo med drugim vključevati preverjanje:
- a. ali je funkcija kreditne institucije za notranje spremljanje kreditnega tveganja zanesljiva in zajema vse izpostavljenosti iz naslova kreditov;

¹⁸ V nekaterih jurisdikcijah je na primer običajna praksa, da kreditorejmalci s plačilom za nekatere izpostavljenosti iz naslova kreditov zamujajo, vendar pretekli podatki dokazujejo, da se ta zamujena plačila v celoti poravnajo v poznejših mesecih.

- b. ali je kakovost procesov in sistemov kreditne institucije za pravočasno opredelitev, razvrščanje, spremljanje in obravnavo sprememb kreditnega tveganja za vse izpostavljenosti iz naslova kreditov ustrezna ter ali vodstvo s svojo bonitetno presojo na podlagi izkušenj upošteva tekoče razmere in informacije, usmerjene v prihodnost, vključno z makroekonomskimi dejavniki, in ali je ta presoja ustrezno dokumentirana;
 - c. ali procesi kreditne institucije upoštevajo nagnjenost kreditne institucije k prevzemanju tveganja na način, s katerim se zagotovi, da se izpostavljenosti iz naslova tveganja, pri katerih se je kreditno tveganje od nastanka ali nakupa povečalo na raven, ki presega nagnjenost kreditne institucije k prevzemanju tveganja, nemudoma opredelijo in ustrezno spremljajo, ocene popravka vrednosti za pričakovane kreditne izgube pa ustrezno odražajo povečanje kreditnega tveganja teh izpostavljenosti, ko se to ugotovi. Kadar kreditna institucija ustvari ali kupi izpostavljenost iz naslova kreditov, pri kateri kreditno tveganje pri prevzemu presega nagnjenost kreditne institucije k prevzemanju tveganja in zato pomeni izjemo od politik in standardov institucije v zvezi s posojili, bi morali pristojni organi presoditi, ali je institucija vzpostavila in upošteva ustrezne procese in kontrole za: prvotno opredelitev, pregled, odobritev in dokumentiranje takih izpostavljenosti; poročanje o takih izjemah od politik višjemu vodstvu oziroma, v primeru posamezno pomembnih izpostavljenosti, upravljalnemu organu; ter ustrezno spremljanje takih izpostavljenosti po začetnem pripoznanju. Pristojni organi bi morali preveriti tudi, ali lahko kreditna institucija s procesi in kontrolami ločeno opredeli ocene popravka vrednosti za pričakovane kreditne izgube v zvezi z izpostavljenostmi, ki so v skladu z nagnjenostjo kreditne institucije k prevzemanju tveganja, in tiste v zvezi z izpostavljenostmi, ki to nagnjenost presegajo;
 - d. ali se upravljalnemu organu in višjemu vodstvu redno posredujejo ustrezne informacije o kreditnem tveganju izpostavljenosti iz naslova kreditov, spremembah kreditnega tveganja, povezanem popravku vrednosti za pričakovane kreditne izgube in spremembah ocen popravkov vrednosti (na primer četrtletno ali pogostejše, če je to ustrezno);
 - e. ali so napovedi, vključene v ocene in meritve kreditnega tveganja, primerne in dokazljive ter usklajene z napovedmi, ki jih kreditna institucija uporablja za druge namene, pri čemer se vse predložijo pristojnim organom, ter
 - f. ali so politike in postopki kreditne institucije za ovrednotenje točnosti in usklajenosti njenih notranjih modelov za ocenjevanje kreditnega tveganja zanesljivi.
140. Pristojni organi lahko pri tem ovrednotenju od kreditnih institucij zahtevajo, da predložijo dopolnilne informacije, ki niso javno dostopne, z rednim nadzorniškim poročanjem, ad hoc poročanjem ali preverjanji na kraju samem. Pristojni organi bi lahko te pristope za pridobivanje dopolnilnih informacij uporabili tudi, ko izvajajo ovrednotenja v skladu z načeli v nadaljevanju.

4.4.2 Načelo 2 – ocenjevanje merjenja pričakovanih kreditnih izgub

Pristojni organi bi morali preveriti, ali metode, ki jih kreditna institucija uporablja za določanje računovodskih popravkov, zagotavljajo ustrezno merjenje pričakovanih kreditnih izgub v skladu z veljavnim računovodskim okvirom.

141. Pristojni organi bi morali pri oceni metod, ki jih kreditna institucija uporablja za določanje računovodskih popravkov, preveriti, ali kreditna institucija izvaja politike in prakse, ki so v skladu z načeli merjenja pričakovanih kreditnih izgub, opisanimi v teh smernicah, pri čemer bi morali med drugim preveriti:
- a. ali so postopki, ki jih kreditna institucija uporablja za merjenje pričakovanih kreditnih izgub, zanesljivi in pravočasni ter upoštevajo merila, kot so posodobljena vrednotenja instrumentov za zmanjšanje kreditnega tveganja (in zlasti zavarovanje s premoženjem, preostalo tveganje po upoštevanju instrumentov za zmanjšanje tveganja, korelacijo med tem tveganjem in kreditno sposobnostjo kreditnojemalcev ter morebitni vpliv v smislu učinkovitosti zavarovanja), ocene denarnih tokov na podlagi ocene posebnih dejavnikov, značilnih za kreditnojemalca, ter tekočih in prihodnjih makroekonomskih razmer, skupaj z drugimi ustreznimi informacijami, usmerjenimi v prihodnost, ki vplivajo na pričakovano izterljivost izpostavljenosti iz naslova kreditov kreditne institucije;
 - b. ali sta okvir in metodologija za določitev popravkov vrednosti, bodisi na skupni bodisi posamični podlagi, zanesljiva;
 - c. ali so skupni popravki vrednosti pri izpostavljenostih iz naslova kreditov I ustrezni v skladu z zadevnimi računovodskimi zahtevami in v zvezi z izpostavljenostjo kreditnemu tveganju v portfelju kreditne institucije;
 - d. ali je neizterljivost pripoznana v ustreznem obdobju s popravki vrednosti ali odpisi ter
 - e. ali se pri notranjih procesih kreditne institucije za merjenje pričakovanih kreditnih izgub – ne glede na uporabljeno metodo za določanje pričakovanih kreditnih izgub – upoštevajo kreditno tveganje, ki ga je prevzela kreditna institucija, in spremembe kreditnega tveganja pri izpostavljenostih kreditne institucije iz naslova kreditov.
142. Pristojni organi bi morali pregledati uporabo praktičnih rešitev iz oddelka 4.3, da bi določili ustreznost merjenja pričakovanih kreditnih izgub.
143. Pristojni organi lahko pri pregledovanju funkcij kreditne institucije za ocenjevanje kreditnega tveganja in merjenje pričakovanih kreditnih izgub uporabijo rezultate dela, ki so ga opravili notranji in zunanji revizorji.¹⁹

¹⁹ Smernice organa EBA o notranjem upravljanju (GL44) ter Smernice o komunikaciji med pristojnimi organi in zakonitimi revizorji (EBA/GL/2016/05).

4.4.3 Načelo 3 – ocenjevanje kapitalske ustreznosti

Pristojni organi bi morali pri oceni splošne kapitalske ustreznosti kreditne institucije proučiti tudi njene prakse v zvezi s kreditnim tveganjem.

144. Pristojni organi bi morali pri oceni ustreznosti ravni popravkov vrednosti za izpostavljenosti iz naslova kreditov kot elementa celotne kapitalske ustreznosti kreditnih institucij pregledati njihove prakse v zvezi s kreditnim tveganjem ter upoštevati, da povezani procesi, metodologije in osnovne predpostavke kreditne institucije v zvezi s pričakovanimi kreditnimi izgubami zahtevajo precejšnjo uporabo strokovne presoje na podlagi izkušenj.
145. Pristojni organi bi morali pri svojih ocenah proučiti, ali je kreditna institucija:
- a. izvajala učinkovite sisteme in kontrole za pravočasno opredelitev, merjenje, spremljanje in nadzor stopnje kreditnega tveganja, znatnih povečanj kreditnega tveganja in težav s kakovostjo sredstev;
 - b. analizirala vse pomembne dejavnike, ki vplivajo na kreditno tveganje in izterljivost pri portfelju, ter
 - c. vzpostavila sprejemljiv proces ocenjevanja popravkov vrednosti, ki izpolnjuje vsaj načela iz teh smernic, vključno z ustreznimi računovodskimi zahtevami.
146. Pristojni organi bi morali pri ocenjevanju kapitalske ustreznosti proučiti, kako računovodske politike in prakse kreditne institucije ter njene politike in prakse ocenjevanja kreditnega tveganja vplivajo na merjenje njenih sredstev in rezultatov poslovanja ter s tem na merjenje njenega kapitalskega položaja.
147. Kadar pristojni organi pri ocenjevanju praks kreditne institucije v zvezi s kreditnim tveganjem ugotovijo pomanjkljivosti, bi morali proučiti, kako te pomanjkljivosti vplivajo na stopnjo sporočenih popravkov vrednosti, in če skupni znesek popravkov vrednosti ni ustrezen v skladu z veljavnim računovodskim okvirom, bi moral pristojni organ o tem razpravljati z višjim vodstvom in upravljalnim organom kreditne institucije ter po potrebi sprejeti ustrezne nadaljnje nadzorniške ukrepe.
148. Zlasti bi morali pristojni organi v primerih, ko so pomanjkljivosti pri ocenjevanju kreditnega tveganja ali merjenju pričakovanih kreditnih izgub resne ali niso pravočasno odpravljene, proučiti možnost določitve dodatnih kapitalskih zahtev v skladu s členom 104 oddelka IV, poglavja 2 naslova VII Direktive 2013/36/EU.